

Dagordning för förbundsårsamlingen – förslag

Tid: Onsdagen den 21 oktober 2020 kl 08:30 – 13:30

Plats: Digitalt möte

Lobbyn öppnar kl 8:00. Vi rekommenderar alla att gå in i god tid. De formella förhandlingarna börjar kl 08:30.

	Ärende / Föredragande	Åtgärd	Bilagor
1.	Mötets öppnande	Ordförande hälsar välkommen	--
2.	Programmet för förbundsårsamlingen samt anmälan av övriga frågor	Information	--
3.	Formalia <ul style="list-style-type: none"> - Upprop (nya ordinarie ledamöter hälsas välkomna) - Adjungeringar - Justeringsperson - Godkännande av dagordningen - Protokoll från 29 maj 	Beslut	Förslag till justeringsperson: Ann Cederberg Protokoll från förbundsårsamlingen den 29 maj 2020
4.	Förbundsärenden <ul style="list-style-type: none"> - Val av styrelse och revisorer <i>Helen Dannetun, LiU</i> - Medlemsavgifter 2021 - Beloppsgränser - Verksamhetsplan 2021 	Beslut	Verksamhetsplan för SUHF 2021, förslag
5.	Policy för uttalanden	Beslut	--
6.	SFS kommande arbete <i>Linn Svärd, vice ordförande, SFS</i>	Information	--
7.	Högskoleobservatorium <i>Information och workshop under ledning av Expertgruppen för kvalitetsfrågor</i> <i>Stephen Hwang, HiH</i> <i>Erwin van Rijswoud, ÖRU</i> <i>Barend van der Meulen, University of Twente</i>	Information och workshop	Pm om Högskoleobservatorium från Expertgruppen för kvalitetsfrågor
8.	Pensionsavtalen <i>Stefan Bengtsson, Chalmers</i> <i>Per Setterberg, ekonomichef, Chalmers</i>	Information och diskussion	--
9.	Autonomi – uppföljning av årskonferens och intern diskussion	Workshop	Program för årskonferensen den 20 oktober
10.	Flyktinggruppens slutrapport <i>Cecilia Christersson, MaU</i>	Information	Slutrapport från SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor

11.	Färdplan för öppen vetenskap <i>Per Dannetun, LiU</i>	Information	--
12.	Studentsituationen under pandemin <i>Anders Söderholm, UKÄ</i> <i>Agneta Marell, JU</i> <i>Johanna Adami, SHH</i> <i>Linn Svärd, SFS</i>	Information	--
13.	Information från presidiet <ul style="list-style-type: none"> - Almedalen 2021 - Rektorsinternat 2021 (prel. 18-20/8) - Presidiedagar - NUS (rektorskonferens 11-12/5) - EUA 	Information	Protokoll från styrelsemöten finns på förbundets hemsida: https://suhf.se/om-suhf/styrelsen/
14.	Information från arbetsgrupperna <ul style="list-style-type: none"> - Arbetsgrupp för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed, Eva Wiberg - Arbetsgrupp för högskolepedagogik och lärande, Birgitta Bergvall-Kåreborn - Expertgrupp för arbetsgivarfrågor, Sigbritt Karlsson - Expertgrupp för studieadministrativa frågor, Ann Cederberg - Arbetsgrupp för lärarutbildning, Kerstin Tham 	Information	Rapport från SUHF:s arbetsgrupp för högskolepedagogik och lärande (ej fastställd)
15.	Inbjudan till digital förbundsårsamling den 10 mars 2021 (Årskonferens och höstens möte den 19-20 oktober 2021 på Luleå tekniska universitet)	Information	--
16.	Övriga frågor	Diskussion	--
17.	Mötet avslutas	Ordförande avslutar mötet	--

Om inte annat anges är ordförande eller generalsekreterare föredragande.

Protokoll fört vid förbunds församlingens sammanträde den 29 maj 2020, via zoom

Närvarolista, bilaga 1

1. Mötets öppnande

Ordförande Astrid Söderbergh Widding hälsade alla välkomna till förbunds församlingen.

Med anledning av den pågående smittspridningen av det nya coronaviruset genomfördes inget fysiskt möte på Karlstads universitet den 18 mars såsom planerats. Istället har de inplanerade ärendena avhandlats under två digitala möten med förbunds församlingen under våren. Det första genomfördes den 18 mars och detta, det andra, den 29 maj. Utöver dessa två möten har förbunds församlingen med anledning av den pågående pandemin träffats digitalt för mer informella avstämningar vid ytterligare flera tillfällen.

Deltagande i förbunds församlingen noterades vid anslutande till mötet.

2. Programmet för förbunds församlingen

Ordförande Astrid Söderbergh Widding meddelade att programmet för dagen kommer att följa den utskickade dagordningen. En övrig fråga anmäldes:

- Ole Petter Ottersen lyfte en fråga om Utredningen om ett utvecklat innovationsstöd vid universitet och högskolor.

3. Formalia

- a) Förbunds församlingen beslutade om följande adjungeringar:
Hela mötet: Marita Hilliges, Linda Gerén och Lars Alberius, SUHF:s kansli; Matilda Strömberg, Simon Edström och Linn Svärd, SFS; Markus Schneider, Karlstads universitet
Punkt 4: Stefan Eriksson, Uppsala universitet
Punkt 8: Maria Jarl, Göteborgs universitet
Punkt 9: Hanifeh Khayeri, Vetenskapsrådet; Wilhelm Widmark, Stockholms universitet
Punkt 10: Oscar Stege Unger och Ulrica Matsers, Digital@Idag
Punkt 12: Andy Logan, Oxford Economics
Punkt 14: Jörgen Svensson, Göteborgs universitet
Pausträning: Cassandra Spoonberg och Sara Petersson, GIH/Aktivitetsskolan
- b) Förbunds församlingen utsåg Susanne Kristensson, Lunds universitet, att jämte ordförande justera dagens protokoll.
- c) Förbunds församlingen godkände förslaget till föredragningslista.
- d) Protokollet från förbunds församlingens sammanträde den 18 mars 2020 godkändes och lades till handlingarna.

4. Vägledning för hanteringen av misstankar om avvikelser från god forskningssed

Eva Wiberg och Stefan Eriksson presenterade det förslag till vägledning för hanteringen av misstankar om avvikelser från god forskningssed som SUHF:s arbetsgrupp för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed har tagit fram. Förbunds församlingen resonerade kring delar av förslaget.

Förbunds församlingen beslutade att anta vägledningen för hanteringen av misstankar om avvikelser från god forsknings sed.

5. Examensordningsgruppen – diskussion kring förslag

Ylva Fältholm presenterade examensordningsgruppens förslag till alternativa sätt att hantera dagens examensordning, dvs Högskoleförordningens bilaga 2, Examensordningen.

Förbunds församlingen diskuterade Examensordningsgruppens förslag och lämnade synpunkter till gruppens kommande rapport.

6. Autonomiworkshop

Marita Hilliges introducerade workshopen för förbunds församlingen. Avsikten med workshopen är att utforska och tydliggöra förbundets argument för att säkra lärosätenas självständighet inom två områden av lite olika karaktär (1) akademisk frihet respektive (2) lärosätenas möjlighet att stå rimligt fria från politiken. Workshopen genomfördes genom diskussioner i ett antal mindre grupper med notering i verktyget Padlet, därefter följde en gemensam summering. Styrelsen kommer att använda de inlämnade synpunkterna i det kommande arbetet med autonomifrågorna.

7. SFS kommande arbete

SFS ordförande Matilda Strömberg och vice ordförande och Simon Edström informerade om SFS arbete. Ordförande tackade för presentationen.

8. Arbetsgruppen för lärarutbildning

Kerstin Tham, Hans Adolfsson och Maria Jarl från SUHF:s arbetsgrupp för lärarutbildning informerade om gruppens arbete. Förbunds församlingen tog del av rapporteringen, framförallt gällande arbetet med regeringens initiativ *Samling för fler lärare*.

9. Nästa steg för öppen vetenskap

Peter Aronsson, ordförande i SUHF:s samordningsgrupp för öppen vetenskap, informerade om gruppens arbete. Därefter följde mer detaljerad information inom följande delar:

- Hanifeh Khayyeri, Vetenskapsrådet, informerade om European Open Science Cloud (EOSC) som är ett blivande partnerskapsprogram i det nya EU-ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa.
- Wilhelm Widmark informerade om de transformativa avtalen och den arbetsgrupp som är på gång för att arbeta med en strategi för framtiden.
- Per Dannetun, ordförande i den nationella arbetsgruppen för forskningsdata (en undergrupp till samordningsgruppen) informerade om gruppens arbete att ta fram en roadmap för öppen vetenskap.

Förbunds församlingen tog del av informationen.

10. Digital@Idag

Oscar Stege Unger och Ulrica Matsers från Digital@Idag informerade om verksamheten. Årets Digital@Idag kommer att genomföras på många orter runt om i Sverige den 2 oktober. Det lärosäte som har ytterligare frågor eller vill diskutera vidare om årets Digital@Idag är välkommen att ta kontakt med Ulrica Matsers, ulrica.matsers@digitalidag.org.

Förbunds församlingen tog del av informationen.

11. Agenda 2030

Johanna Adami från SUHF:s arbetsgrupp för Agenda 2030 presenterade gruppens arbete och den promemoria som man har utarbetat. Syftet är att promemorian ska ligga till grund för diskussioner och gemensamma ställningstaganden rörande hållbar utveckling inom högre utbildning och forskning.

Förbunds församlingen tog del av informationen och gav synpunkter på arbetet.

12. Ekonomisk impact-projekt

Katarina Bjelke, KI, berättade om bakgrunden till projektet om hur sektorns verksamhet bidrar till samhället. Därefter presenterade Andy Logan, Oxford Economics, rapporten *Multiplying economic value: the impact of Swedish universities* som man har tagit fram på uppdrag av SUHF.

Förbunds församlingen tog del av rapporten. Därefter reflekterade förbunds församlingen över utfallet av rapporten och diskuterade möjlig fortsatt väg framåt. Förbunds församlingen uppmanades även att skicka in eventuella synpunkter till Marita Hilliges under den följande veckan.

13. Information från presidiet

Marita Hilliges meddelade att

- Almedalsveckan 2020 har ställts in
- rektorsinternat är planerat att äga rum den 19-21 augusti på Nääs Fabriker. Pga den pågående pandemin och gällande rekommendationer från Folkhälsomyndigheten kan planerna behöva ändras. Styrelsen kommer att behandla frågan i slutet av juni.
- vid SUHF:s presidiedagar har man bland annat träffat utredaren Alf Karlsson, VR, Sveriges unga akademi, Tillitsdelegationen, KB, RISE, Scholars at Risk, Skolverket och de statliga forskningsstiftelserna.
- EUA avser att följa hur högre utbildning inom Europa påverkas av, och hanterar, den pågående pandemin av COVID-19.

14. Information från arbetsgrupperna

Ordförande i SUHF:s expertgrupp för fastighetsfrågor, Peter Liljenstolpe, Kungl.

Musikhögskolan, informerade tillsammans med ordförande i nätverket för säkerhetsfrågor, Jörgen Svensson, Göteborgs universitet, om aktuella frågor från expertgruppens arbete. Planer för gemensamma säkerhetsskyddsutbildningar redovisades.

Ordförande i SUHF:s expertgrupp för arbetsgivarfrågor, Sigbritt Karlsson, Kungl. Tekniska högskolan, informerade om aktuella frågor från expertgruppens arbete. Bland annat informerades om SUHF:s arbetsgivar dag som i år kommer att genomföras den 12 november. Sigbritt uppmanade förbunds församlingen att kontakta expergruppen om man har frågor som man vill ska behandlas.

15. Inbjudan till Röda Korsets Högskola den 20-21 oktober 2020

Rektor Susanne Georgsson hälsade förbunds församlingen välkommen till höstens årskonferens den 20 oktober och förbunds församling den 21 oktober på Röda Korsets Högskola.

16. Förbunds församlingar 2021

Marita Hilliges presenterade förslagen till förbunds församlingar under 2021:

- Vårens möte den 10 mars på Mälardalens högskola i Eskilstuna
- Årskonferens och höstens möte den 19-20 oktober på Luleå tekniska universitet

Förbunds församlingen beslutade i enlighet med förslagen.

17. Corona

Förbunds församlingen lyssnade på starten av dagens presskonferens där statsminister Stefan Löfven tillsammans med bland annat stasrådet Matilda Ernkrans informerade om Folkhälsomyndighetens nya rekommendationer som tillåter campusundervisning från och med den 15 juni. Därefter genomfördes en workshop där följande frågor diskuterades i mindre grupper:

Angående corona-situationen,

- hur ser ni på konsekvenserna av Folkhälsomyndighetens ändrade rekommendationer från och med den 15 juni?
- konsekvenser för forskningen och övriga frågor.

Förbundsförsamlingen röstade ja till att träffas ytterligare en gång under våren för att diskutera aktuella frågor med anledning av corona. Mötet kommer att genomföras digitalt den 17 juni kl 14:30 – 16:00. Statsrådet Matilda Ernkrans har meddelat att hon gärna deltar en stund under mötet.

18. Övriga frågor

En övrig fråga lyftes:

- Regeringen har utsett Alf Karlsson till särskild utredare för utredningen *Ett utvecklat innovationsstöd vid universitet och högskolor* (Dir. 2019:72). Ole Petter Ottersen tog upp ett brev från utredaren som har skickats till några lärosäten. Flera ledamöter ställer sig tveksamma till utredningens arbetsätt. SUHF:s expertgrupp för samverkan kommer att träffa utredaren och kan då ta upp aktuella frågor från lärosätena.

19. Mötet avslutas

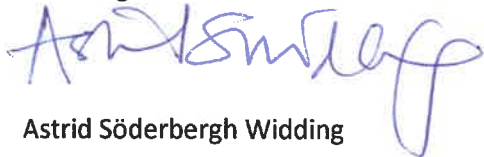
Ordföranden tackade deltagarna och avslutade mötet.

Vid protokollet

Linda Gerén

Justering

Astrid Söderbergh Widding

Susanne Kristensson

Bilaga 1

Närvarande vid förbunds församlingens sammanträde den 29 maj 2020. Mötet genomfördes digitalt, via zoom.

(Partiell närvaro anges ej)

Ordförande

Astrid Söderbergh Widding, Stockholms universitet

Rektorer och förvaltningschefer eller motsvarande

Henrick Gyllberg	Blekinge Tekniska Högskola	Förvaltningschef
Mats Viberg	Blekinge Tekniska Högskola	Rektor
Stefan Bengtsson	Chalmers tekniska högskola	Rektor
Owe Kennerberg	Enskilda Högskolan Stockholm	Rektor
Karin Jakobsson	Ersta Sköndal Bräcke högskola	Förvaltningschef
Robert Egnell	Försvarshögskolan	Rektor
Ronny Modigs	Försvarshögskolan	Högskoledirektör
Per Nilsson	Gymnastik- och idrottshögskolan	Rektor
Björn Sandahl	Gymnastik- och idrottshögskolan	Förvaltningschef
Eva Wiberg	Göteborgs universitet	Rektor
Anna Lindholm	Göteborgs universitet	Universitetsdirektör
Martin Norsell	Högskolan Dalarna	Rektor
Ulf Rydén	Högskolan Dalarna	Förvaltningschef
Svante Kristensson	Högskolan i Borås	Tf förvaltningschef
Mats Tinnsten	Högskolan i Borås	Rektor
Micael Melander	Högskolan i Gävle	Förvaltningschef
Ylva Fältholm	Högskolan i Gävle	Rektor
Catarina Coquand	Högskolan i Halmstad	Högskoledirektör
Stephen Hwang	Högskolan i Halmstad	Rektor
Lars Niklasson	Högskolan i Skövde	Rektor
Jan Zirk	Högskolan i Skövde	Högskoledirektör
Håkan Pihl	Högskolan Kristianstad	Rektor
Ann Cederberg	Högskolan Kristianstad	Förvaltningschef
Martin Hellström	Högskolan Väst	Rektor
Li Lejerstedt	Högskolan Väst	Högskoledirektör
Agneta Marell	Jönköping University	Rektor
Hanna Ståhl	Jönköping University	VD
Anne-Christine Larsson Ljung	Karlstads universitet	Universitetsdirektör
Johan Sterte	Karlstads universitet	Rektor
Ole Petter Ottersen	Karolinska Institutet	Rektor
Katarina Bjelke	Karolinska Institutet	Universitetsdirektör
Elisabet Nordwall	Konstfack	Förvaltningschef
Sigbritt Karlsson	KTH	Rektor
Kerstin Jacobsson	KTH	Universitetsdirektör
Fredrik Ehlin	Kungl. Konsthögskolan	Vik. rektor
Anna Wennergrund	Kungl. Konsthögskolan	Förvaltningschef
Peter Liljenstolpe	Kungl. Musikhögskolan	Högskoledirektör

Helen Dannetun/Margareta Bachrack Lindström	Linköpings universitet	Rektor/prorektor
Kent Waltersson/Per Dannetun	Linköpings universitet	Universitetsdirektör/bitr. universitetsdirektör
Peter Aronsson	Linnéuniversitetet	Rektor
Therése Iveby Gardell	Linnéuniversitetet	Universitetsdirektör
Birgitta Bergvall-Kåreborn	Luleå tekniska universitet	Rektor
Veronika Sundström	Luleå tekniska universitet	Universitetsdirektör
Torbjörn von Schantz	Lunds universitet	Rektor
Susanne Kristensson	Lunds universitet	Förvaltningschef
Kerstin Tham	Malmö universitet	Rektor
Susanne Wallmark	Malmö universitet	Universitetsdirektör
Anders Fällström	Mittuniversitetet	Rektor
Lotten Glans	Mittuniversitetet	Förvaltningschef
Paul Pettersson	Mälardalens högskola	Rektor
Karin Cardell	Mälardalens högskola	Förvaltningschef
Susanne Georgsson	Röda Korsets Högskola	Rektor
Louise Beskow	Röda Korsets Högskola	Förvaltningschef
Johanna Adami	Sophiahemmet Högskola	Rektor
Liselotte Egeland	Sophiahemmet Högskola	Förvaltningschef
Paula Crabtree	Stockholms konstnärliga högskola	Rektor
Eva Öquist	Stockholms konstnärliga högskola	Högskoledirektör
Astrid Söderbergh Widding	Stockholms universitet	Rektor
Maria Knutson Wedel	Sveriges Lantbruksuniversitet	Rektor
Martin Melkersson	Sveriges Lantbruksuniversitet	Universitetsdirektör
Gustav Amberg/Nils Ekedahl	Södertörns högskola	Rektor/Vicerektor
Hans E. Andersson	Södertörns högskola	Förvaltningschef
Hans Adolfsson	Umeå Universitet	Rektor
Hans Wiklund	Umeå Universitet	Universitetsdirektör
Eva Åkesson	Uppsala universitet	Rektor
Caroline Sjöberg	Uppsala universitet	Universitetsdirektör
Louise Pålsson	Örebro universitet	Universitetsdirektör
Johan Schnürer	Örebro universitet	Rektor

Adjungerade

Matilda Strömberg	Sveriges förenade studentkårer	Ordförande
Simon Edström	Sveriges förenade studentkårer	Vice ordförande
Linn Svärd	Sveriges förenade studentkårer	Tilltr. ordförande
Stefan Eriksson	Uppsala universitet	§ 4
Maria Jarl	Göteborgs universitet	§ 8
Hanifeh Khayeri	Vetenskapsrådet	§ 9
Wilhelm Widmark	Stockholms universitet	§ 9
Oscar Stege Unger	Digital@ldag	§ 10
Ulrica Matsers	Digital@ldag	§ 10
Andy Logan	Oxford Economics	§ 12
Jörgen Svensson	Göteborgs universitet	§ 14
Cassandra Spoonberg	GIH	Pausträningen
Sara Petersson	GIH	Pausträningen

Markus Schneider
Marita Hilliges
Linda Gerén
Lars Alberius

Karlstads universitet
SUHF
SUHF
SUHF

Hela mötet
Generalsekreterare
Utredare
Utredare

Förbundsärenden

Val till styrelsen 2021-2022

Valberedningen, bestående av Helen Dannetun (ordf), Sara Arrhenius KKH, Sigbritt Karlsson KTH, Martin Norsell DU, och Susanne Kristensson LU, har enhälligt beslutat att till SUHF förbunds församling den 21 oktober 2020 föreslå att följande ingår i styrelsen:

- Astrid Söderberg Widding, rektor, Stockholms universitet, ordförande
- Hans Adolfsson, rektor, Umeå universitet, vice ordförande
- Peter Aronsson, rektor, Linnéuniversitetet
- Katarina Bjelke, universitetsdirektör, Uppsala universitet
- Paula Crabtree, rektor, Stockholms konstnärliga högskola
- Ylva Fältholm, rektor, Högskolan i Gävle
- Martin Hellström, rektor, Högskolan Väst
- Mats Viberg, rektor, Blekinge Tekniska Högskola

Förslag

Förbunds församlingen beslutar om styrelse för SUHF för mandatperioden 2021-2022 enligt förslag.

Val av revisorer 2019-2020

Valberedningen har dessutom beslutat att föreslå följande tillfrågade revisorer för samma period:

- Louise Pålsson, universitetsdirektör, Örebro universitet
- Lars Niklasson, rektor, Högskolan i Skövde

Förslag

Förbunds församlingen beslutar att utse revisorer för mandatperioden 2019-2020 enligt förslag.

Medlemsavgifter 2021

Förslag

Förbunds församlingen beslutar

- att fastställa att SUHF tar ut medlemsavgifter på totalt 7,3 miljoner kronor för 2021
- att inga arvoden eller resekostnader utgår från SUHF:s budget för ledamöter i arbetsgrupper, utan att dessa täcks av vederbörandes huvudman. Eventuella undantag för personer utan organisationstillhörighet beslutas av presidiet.

Bakgrund

Förbunds församlingen ska på höstmötet fastställa medlemsavgift för kommande verksamhetsår. Avgiften har sedan 2010 varit 7,3 miljoner kronor. Enligt SUHF:s stadgar erlägger samtliga medlemmar en medlemsavgift, som ska vara proportionell mot respektive

medlems intäkter. Uträkningen av 2021 års medlemsavgifter kommer att baseras på medlemmarnas intäkter för budgetåret 2020.

Justering av beloppsgränser för röstetal 2021-2022

Förslag

Förbunds församlingen beslutar att fastställa uppräkningsgränserna för röstetal enligt följande:

Antal röster	Föreslagen gräns 2021-22 (tkr)	Nuvarande gräns 2019-2020 (tkr)
1	0 – 457 000	0 – 424 000
2	457 001 – 1 458 000	424 001 – 1 352 000
3	1 458 001 – 4 398 000	1 352 001 – 4 078 000
4	4 398 001 –	4 078 001 –

Bakgrund

Enligt stadgarna (§ 6) förfogar varje medlem över en till fyra röster, där antalet avgörs av medlemmarnas intäkter med beloppsintervall som svarar mot de olika röstetalen. Beloppsintervallen fastställs av Förbunds församlingen för perioder om två år. Intäkterna till grund för beräkningen ska avse året närmast före det år under vilket Förbunds församlingen fattar beslut.

Det är nu aktuellt att fatta beslut om beloppsgränserna för 2021 och 2022. Som grundval för beräkningen är medlemslärosätenas totala intäkter som de redovisas i Universitetskanslersämbetets årsrapporter. Principen som används för fastställandet är att räkna upp beloppsgränserna med samma procentsats som de totala intäkterna ändrats sedan senaste justering.

Förslaget till nya beloppsgränser för 2021-2022 baseras på skillnaden mellan medlemslärosätenas totala intäkter för 2017 och 2019. De totala intäkterna för medlemslärosätena har denna period ökat med 7,8 % (som jämförelse kan nämnas att två år tidigare justerades beloppsgränserna upp med 5,9 %).

Verksamhetsplan för SUHF 2021

Dokument

- Verksamhetsplan för SUHF 2021, förslag

Förslag

Förbunds församlingen antar verksamhetsplanen för 2021 enligt förslag.

Verksamhetsplan för SUHF 2021

Inledning

SUHF tillvaratar universitetens och högskolornas intressen utåt och verkar inåt i frågor där samordning behövs. SUHF ska ha en katalyserande roll för samarbeten medlemmarna emellan. Förbundet erbjuder en arena för samverkan och samtal inom sektorn kring frågor som medlemmarna själva väljer att samarbeta kring.

SUHF ska verka i högskolepolitiska frågor relativt regering, riksdag och olika myndigheter i medlemmarnas intresse. I SUHF:s arbete ska hänsyn tas till såväl nationella som internationella perspektiv.

Coronapandemin har förändrat premisserna för högskolans kärnuppdrag: utbildning och forskning. Det har i hög grad även påverkat SUHF:s verksamhet, och kommer troligen att göra så under lång tid framöver. Förbunds församlingens, styrelsens och arbetsgruppernas arbets sätt och prioritering av frågor måste anpassas till den nya situationen både nu och framåt. Flera frågor har kommit i särskilt fokus, bland annat digitaliseringen och internationaliseringen av högskolan.

Verksamhetsplanen behandlar inte i detalj alla insatser och aktiviteter som ska genomföras under det kommande året. Det ska även finnas beredskap att hantera och bevaka olika initiativ, förslag och beslut från statsmakterna och olika organisationer. Under 2021 kan också pandemirelaterade händelser göra att åtgärder kan behöva vidtas med kort varsel.

Arbetsformer

Förbunds församlingen är SUHF:s högsta beslutade organ. Förbunds församlingen utser styrelse och presidium. SFS inbjuds att adjungera en person från sitt presidium i styrelsen.

SUHF bedriver en stor del av arbetet inom olika typer av arbetsgrupper. Arbetsgrupperna består huvudsakligen av personer från medlemslärosätena. SFS inbjuds att utse representanter i relevanta arbetsgrupper. Resekostnader och arbetstid betalas av arbetsgivaren.

Arbetsgrupperna kan delas in i två olika kategorier: expertgrupper och arbetsgrupper. Under 2021 kommer följande grupper att vara verksamma:

1. *Expertgrupper* (grupper med fleråriga uppdrag): Expertgruppen för arbetsgivarfrågor, Expertgruppen för arkiv- och informationshantering, Expertgruppen för biblioteksfrågor (ny), Expertgruppen för ekonomifrågor, Expertgruppen för etikfrågor/oredlighetsfrågor/god forskningssed (ny), Expertgruppen för fastighetsfrågor, Expertgruppen för internationaliseringsfrågor, Expertgruppen

för kvalitetsfrågor, Expertgruppen för lärarutbildning (ny), Expertgruppen för högskolepedagogik och lärande (ny), Expertgruppen för samverkan samt Expertgruppen för studieadministrativa frågor.

2. *Arbetsgrupper* (ad hoc-grupper för enskilda uppdrag eller utredningar): Arbetsgruppen för digitalisering, Arbetsgruppen för kompetensförsörjning i vården (ny), Arbetsgruppen för samarbete mellan SUHF och Myndigheten för yrkeshögskolan, Arbetsgruppen för studentförsäkringar (ny), Förhandlingsgruppen för avtal mellan SUHF och Bonus Copyright Access, Nationella bedömningsgruppen för antagning (NBA), Samordningsgruppen för öppen vetenskap, Samverkansgruppen för SUHF och Universitets- och högskolerådet samt Samverkansgruppen för SUHF och Skolverket (ny). Samordningsgruppen för högskoleprovet är vilande.

Dessutom driver SUHF utbildningar med därtill kopplade arbetsgrupper, Styrgruppen för SUHF:s program för ledare i akademien (HeLP-programmet och Rektorsprogrammet) samt styrgruppen för det administrativa ledarskapsprogrammet.

Deltagandet av lärosätesanknutna personer i expert- och arbetsgrupper är en värdefull och absolut förutsättning för att SUHF ska fungera. Kansliet utför i allmänhet en samordnande funktion i de olika gruppernas arbete.

SUHF får också förfrågningar om att bemanna arbetsgrupper inom andra organ och myndigheter, som till exempel Kungliga biblioteket eller Universitets- och högskolerådet. Beslut om deltagande och bemanning av dessa grupper fattas av presidiet, i allmänhet efter beredning i berörda expertgrupper.

SUHF nominerar dessutom representanter från universitets och högskolesektorn. Det gäller exempelvis nationella råden för specialisttjänstgöring, olika nämnder såsom expertgruppen för oredlighet i forskning och skolforskningsnämnden samt ett antal referensgrupper eller liknande som tillsätts av olika myndigheter och organ.

Verksamhetsplanens upplägg

Följande verksamhetsplan är uppbyggd på samma sätt som manifestet, *Framtiden börjar nu*. Manifestet består av fyra delar: framtidens utmaningar, kompetens, dialog och profil.

Det är viktigt att påpeka att de aktiviteter som föreslås har placerats under den rubrik i manifestet där de tydligt hör hemma, men det är helt klart så att många av aktiviteterna har inverkan på flera av de områden som tas upp.

Framtidens utmaningar

I manifestets inledning Framtidens utmaningar betonas samhällsutmaningarna och högskolans roll relativt dessa. Universitet och högskolor ska vara självständiga, stå nära det övriga samhället och vara till för alla.

SUHF behöver anpassa verksamheten till den nya situationen som uppkommit med anledning av pandemin. Det kan handla om lärares, forskares, anställdas, studenters och doktoranders nya sätt att arbeta med ökat distansarbete och utbildning på distans. Inom arbetsgrupperna kan det handla om högskolepedagogiska utmaningar och ökad digital undervisning, försäkringsfrågor vid distansutbildning och distansarbete, ökade hinder för internationella studier, utbyten och samverkan, rättssäkra digitala examinationer, samordning mellan lärosäten, forskningsfinansiering och forskningsetik m.m. Även SUHF:s

former för samverkan behöver anpassas exempelvis genom fler mötestillfällen för förbunds församlingen och ökad digital konferensverksamhet.

Nedan anges ett antal områden där SUHF ska arbeta under 2021 för att bidra till att högskolans roll förtydligas och att goda förutsättningar finns för alla att ta del av högre utbildning.

SUHF ska arbeta för förändringar som är inriktade mot att förbättra lärosätenas möjligheter att utvecklas för att möta den komplexa kravbilden och samtidigt behålla den hittills så framgångsrika akademiska modellen.

I hög grad syftar det till att skapa förutsättningar för mångfald och variation inom systemet och att ge lärosätena rådighet över sin verksamhet. En minskad direktstyrning kompletterad med bättre uppföljning och tydligt ansvarstagande från lärosätena ökar förutsättningarna för att ta tillvara den kreativitet och vilja som finns vid varje lärosäte.

För att stödja en utveckling i denna riktning ska SUHF under 2021 bland annat arbeta med nedanstående områden.

- SUHF ska inom ramen för lärosätenas autonomi föra debatt och genomföra seminarier och hearings.
- SUHF ska arbeta med att synliggöra lärosätenas bidrag till samhällets välfärd och utveckling, dess genomslag.
- SUHF ska arbeta för lagstöd i frågan om utbildningens frihet, i likhet med den frihet forskningen ges i grund- och högskolelag.
- SUHF ska med olika medel reagera och arbeta med de frågor som lyfts i tidigare och kommande forskningspolitiska propositioner.
- SUHF ska fortsatt arbeta med de frågor kring högskolans styrning och resurstilldelning, som lyftes i Styr- och resursutredningen, STRUT.
- SUHF ska fortsätta arbetet med att pröva idén om ett högskoleobservatorium.
- SUHF ska verka för att spridning av kunskap är fri och tillgänglig för alla genom öppen vetenskap och öppna data.
- SUHF ska verka för implementering av de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030.
- SUHF ska arbeta med strategiska frågor rörande internationalisering.
- I det internationella arbetet på europeisk nivå ska SUHF bevaka och följa upp EU-program som Horisont Europa, Erasmus+, Europauniversitet och EOSC.
- SUHF ska fortsatt delta i och aktivt påverka samarbetet inom EUA, NUS och IAU.

Kompetens

I manifestets avsnitt om Kompetens betonas akademisk frihet och ansvar med kollegial öppenhet och gemensam prövning utifrån ett ansvarsfullt ledarskap.

För att stödja en utveckling i denna riktning ska SUHF under 2021 bland annat arbeta med nedanstående områden.

- SUHF ska fortsätta arbetet med kvalitetsfrågor för utbildning, forskning och administration. Under 2021 kommer fokus att ligga dels på utvecklingen de nationella kvalitetssäkringssystemen för högre utbildning och forskning som organiseras av Universitetskanslersämbetet och Vetenskapsrådet. Lärosätenas eget ansvarstagande för kvalitetsarbetet inom all verksamhet ska vara i fokus.
- SUHF ska stödja och synliggöra sektorns gemensamma ansvarstagande för kompetensförsörjningen.
- SUHF ska följa arbetet kring regeringsuppdraget till alla myndigheter kring jämställdhetsintegrering samt verka för att jämställdhetsfrågor ska finnas med på agendan vid olika möten och seminarier.
- SUHF ska genomföra olika konferenser med olika inriktningar för personal inom högskolan, såväl fysiska som digitala. Områden som skulle kunna vara aktuella finns listade i bilaga.
- SUHF ska stärka och utveckla Rektorsprogrammet, HeLP-programmet och det administrativa ledarskapsprogrammet. I arbetet med ledarprogrammen ingår att söka de bästa formerna för att säkerställa lika villkor och mångfald i det högsta akademiska och administrativa ledarskapet. Centrala frågor kring ledarskap och arbetsgivarrollen som framkommer inom ledarprogrammen ska ligga till grund för särskilda aktiviteter, liksom koordinering med andra aktörer med ansvar för ledarskapsutveckling i staten.
- SUHF ska fortsätta arbetet med arbetsgivarfrågor och dialogen med Arbetsgivarverkets olika organ. En mycket central fråga i arbetet är strategisk kompetensförsörjning avseende all personal inom högskolan.
- SUHF ska aktivt arbeta med frågor med anknytning till genusbaserad utsatthet, vilket bland annat inkluderar aktiviteter och samordning med anledning av Metoo.
- SUHF ska verka för att de delar av internationaliseringsutredningens förslag som adresserar lärosätena synliggörs och utvecklas, exempelvis internationalisering på hemmaplan och interkulturell kompetens.
- SUHF ska aktivt arbeta med att stärka och stödja sektorns arbete med forskningsetiska frågor, hantering av konsekvenser av oredlighet och att främja god forskningssed. Även stödja arbetet kring disciplinfrågor. Särskilt fokus ska ligga på att följa arbetet med etableringen av den nya oredlighetsnämnden.

- SUHF ska framföra vikten av bättre möjligheter att attrahera kompetens till högskolan. Lärosätena ska vara attraktiva för såväl nationella och internationella arbetstagare som nationella och internationella studenter. Effekterna av pandemin kan kräva extra insatser.

Dialog

Manifestet slår fast att ny kunskap och nya insikter bara kan vinnas då modet att utmana finns. Det är kärnan i avsnittet Dialog. Det gäller dialog inom och mellan discipliner och med övriga samhället.

Nedan ges exempel på hur SUHF under 2021 ska arbeta med områden som stödjer olika former av dialog.

- SUHF ska vara en arena för diskussioner och ställningstagande i högskolepolitiska frågor. SUHF:s påverkansarbete handlar dels om att ta en aktiv roll gentemot omvärlden och proaktivt bearbeta politiska och andra aktörer i frågor där högskolesektorn har en enad hållning. Det inkluderar att följa upp de förslag och reformer som regering, riksdag och myndigheter samt olika europeiska organ lägger fram.
- SUHF ska uttala sig i sektorsgemensamma frågor där det råder tillräcklig samsyn.
- SUHF ska fortsätta dialogen med Kungliga biblioteket kring den nationella biblioteksstrategin, digitalisering och pliktrelaterad insamling med mera.
- SUHF ska aktivt arbeta tillsammans med Vetenskapsrådet och Kungliga biblioteket kring deras uppdrag om öppen tillgång och öppna data samt verka för fortsatt utveckling av SwePub för bibliometriska analyser av hög kvalitet.
- SUHF ska fortsätta dialogen med Myndigheten för yrkeshögskolan och arbeta för klargörande av gränsdragningar och övergångsmöjligheter mellan de båda postgymnasiala utbildningsformerna.
- SUHF ska föra aktiv dialog med Skolverket.
- SUHF:s presidium, styrelse och kansli ska ha löpande kontakter med företrädare för riksdagens partier, myndigheter, studentorganisationer, andra organisationer och EU-parlamentet. Detta sker genom formella och informella möten samt genom deltagande i olika seminarier och konferenser.
- SUHF ska fortsatt verka för att forskning och utbildning kan bedrivas med full kostnadstäckning.
- SUHF ska samla företrädare för sektorn till diskussioner i angelägna frågor. Ett dialogseminarium mellan lärosäten och forskningsfinansiärer ska genomföras årligen, i januari.
- SUHF ska medverka i den form som är möjlig under Almedalsveckan. Förbundet kommer även att delta i andras arrangemang för att föra sektorns talan.

- SUHF:s lokaler ska, om smittläget medger, upplåtas för att underlätta medlemmarnas behov av mötesplatser i Stockholm. Följande principer ska gälla: SUHF ska gynna samarbeten, främst mellan lärosäten. SUHF ska i första hand stödja lärosäten som inte har tillgång till andra lokaler i Stockholmsområdet. Styrelsen och SUHF:s arbetsgrupper har prioritet. I mån av plats har lärosätenas ledningsgrupper och samarbetsgrupper möjlighet att låna lokalerna.

Profil

Det betonas i manifestets avsnitt Profil att behovet av olika utbildnings- och forskningsmiljöer ökar. Det behövs därför ett högskolelandskap som motsvarar detta behov. Ett diversifierat landskap där lärosätena värderas, utvärderas och finansieras utifrån de egna premisserna.

SUHF ska under 2021 bland annat arbeta med nedanstående områden för att bidra till ökade möjligheter till profilering.

- SUHF ska verka för kvalitetssystem som gynnar mångfald inom såväl utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå som forskning.
- Fortsätta arbetet med styrning för mångfald genom ett uthålligt styr- och resursfördelningssystem.
- SUHF ska verka för förståelsen av ett dynamiskt och diversifierat högskolelandskap i arbetsgrupper, ledarprogram och i kommunikation med externa parter.

Bilaga

SUHF seminarier/konferenser under 2021

Konferenser och seminarier är ett viktigt instrument att föra dialog mellan lärosätena och mellan lärosätena och andra aktörer. Därför genomförs ett stort antal aktiviteter per år. Under 2021 kommer sannolikt många av konferenserna och seminarierna genomföras digitalt.

För de seminarier/konferenser som nedan är kursiverade är datum fastställt. Övriga är antingen under planering eller finns endast som idé.

Forskning

- *Dialogseminarium via Zoom mellan lärosäten och forskningsfinansiärer (årligt seminarium), den 22 januari 2021*
- Forskarutbildningskonferens tillsammans med UKÄ

Högskolan som arbetsgivare och arbetsplats

- SUHF:s arbetsgivar dag (höst)
- HR i högskolan (vartannat år, 2021)
- Inspirationsdag för ekonomer inom högskolan (vår)
- Utbildningsdag om högskolans roll och uppgift i staten (höst)
- Konferens för ekonomi- och planeringschefer (vår eller höst)
- Konferens för bibliotekschefer (vår och höst)

Kvalitetsfrågor

- Inför kommande kvalitetssystem

SUHF:s förbunds församlingar och årskonferens

Dessa genomförs normalt som fysiska möten. Dock behövs under 2021 en beredskap att genomföra mötena digitalt, om smittläget så kräver. Extra förbunds församlingar kan bli aktuella.

- *Vårens förbunds församling den 10 mars 2021 genomförs digitalt*
- *Årskonferens: Luleå tekniska universitet (fyller 50 år) den 19 oktober 2021*
- *Höstens förbunds församling: Luleå tekniska universitet den 20 oktober 2021*

Policy för uttalanden inom SUHF

Dokument

- Uppsala universitets yttrande (bilaga)
- Högskolan Dalarnas yttrande (bilaga)

Förslag

Förbunds församlingen antar en policy för uttalanden enligt förslaget.

Bakgrund

Förslag till policy för uttalanden inom SUHF:

”SUHF uttalar sig i frågor där medlemmarna, i förbunds församling eller styrelse, stödjer gemensamma ståndpunkter, exempelvis genom manifest, ställningstaganden, rekommendationer, remissvar eller inspel. Förbundet är restriktivt med andra uttalanden. I första hand är det lärosätena själva som uttalar sig i olika frågor. I de fall SUHF uttalar sig, gäller det frågor som är av principiell vikt för akademien och lärosätena. Förbundet uttalar sig endast i undantagsfall när det gäller enskilda individer.”

Bakgrund och tidigare handläggning

Frågan om en policy för uttalanden inom förbundet lyftes ursprungligen vid rektorsinternatet år 2019. Där diskuterades behovet av att definiera de riktlinjer och principer SUHF har gällande när och i vilka frågor förbundet uttalar sig. Styrelsen har därefter behandlat frågan och tagit fram ett förslag till policy. Förslaget var tänkt att föreläggas förbunds församlingen i mars, men då förutsättningarna ändrades beslutade presidiet att sända förslaget på remiss till lärosätena. Styrelsen har efter remissomgången haft frågan uppe till behandling och beslutat att förelägga förbunds församlingen förslaget utan förändring.

Remissammanställning

Sammantaget svarade 33 av medlemslärosätena.

Ett lärosäte (UU) avstyrker en central del i förslaget och menar att styrelsen bara får uttala sig på delegation av förbunds församlingen (se nedan).

HDA resonerar kring flera saker där man menar att företrädare måste kunna uttala sig även när man inte hinner inhämta synpunkter från medlemmarna. Vidare ställer HDA frågor kring internationella aspekter, nyanserar olika tillfällen där uttalanden om enskilda kan förekomma och ställer ett antal intressanta frågor (se nedan).

Övriga tillstyrker med förslag på smärre ändringar. Två lärosäten föreslår att meningen om att vi endast i undantagsfall uttalar oss om enskilda individer ska strykas.

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

Datum   Dnr
2020-08-17   UFV 2020/1254

Sveriges universitets- & högskoleförbund (SUHF)

Box 256
SE-751 05 Uppsala
Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Håkan Mo
Telefon:
018-471 17 62
www.uu.se
Hakan.Mo@uadm.uu.se

Policy för uttalanden från SUHF

Uppsala universitet har beretts möjlighet lämna synpunkter på aktuell remiss.

Kommentarer och ändringsförslag

Som vi uppfattar det har förbundsårsamlingen och styrelsen olika mandat. Styrelsen beslutar i frågor som fortlöpande kräver förbundets ställningstagande medan förbundsårsamlingen kan besluta om rekommendationer för sina medlemmar. Förbundsårsamlingen beslutar även om medlemskap, budget, medlemsavgift, verksamhetsinriktning, verksamhetsberättelse och redovisning av förbundets ekonomiska förhållanden.

Vi tolkar det därför som om det är förbundsårsamlingen som bör uttala sig och att styrelsen endast uttalar sig efter delegation av förbundsårsamlingen. Vi förordar därför nedanstående ändring i förslaget.

”SUHF uttalar sig i frågor där medlemmarna i förbundsårsamling stödjer gemensamma ståndpunkter, exempelvis genom manifest, ställningstaganden, rekommendationer, remissvar eller inspel. Styrelsen bör enbart uttala sig efter delegation av förbundsårsamlingen.

Förbundet är restriktivt med andra uttalanden. I första hand är det lärosätena själva som uttalar sig i olika frågor. I de fall SUHF uttalar sig, gäller det frågor som är av principiell vikt för akademien och lärosätena. Förbundet uttalar sig endast i undantagsfall när det gäller enskilda individer.”

HDA:s svar

SUHF är i många avseenden jämförbart med en branschorganisation, och bör ha ungefär samma utrymme att företräda och uttala sig för sektorn som andra liknande aktörer. Situationen för SUHF är om något enklare än för många andra aktörer, eftersom medlemmarna har både en gemensam grund i de akademiska värdena och i långa stycken gemensamma intressen. Det talar för att SUHF:s policy inte behöver vara mer restriktiv än andra aktörers.

Något som saknas i policyn är ett visst mandat för SUHF:s generalsekreterare eller annan representant att uttala sig även i situationer där inhämtande av medlemmarnas stöd inte är praktiskt möjligt, t.ex. i intervju eller livesänd debatt. Det förtroendet för sina representanter bör medlemmarna kunna ha.

När tid och möjlighet finns ska uttalanden naturligtvis förankras hos medlemmarna, i former som står i proportion till situationen och uttalandets vikt. Det kan behöva klargöras i policyn om total enighet krävs så att varje medlem har veto, eller om det räcker med en majoritet.

Uppräkningen av olika former för uttalanden ("manifest, ställningstaganden" etc.) kan ersättas med ett förtydligande att uttalanden kan göras på flera olika grunder: efter extern förfrågan (t.ex. remisser), på initiativ av medlem, med anledning av inträffad händelse, eller på SUHF:s eget initiativ.

Bör SUHF kunna uttala sig om internationella förhållanden, eller är det bättre att driva sådana frågor genom EUA/IAU? Behöver det stå i policyn?

Vad gäller enskilda individer bör policyn skilja på tre olika fall:

- Individer inom sektorn: synnerligen restriktiv hållning.
- Individer med extern makt över sektorn (minister, GD för sektorsmyndighet, etc.): kan bli föremål för uttalanden.
- Övriga externa: restriktiv hållning.
Det finns potentiella situationer där SUHF kan tänkas avkrävas ställningstaganden, från media eller andra aktörer, och som kan bli svåra att hantera i skarpt läge. Det kan vara lämpligt att begrunda sådana situationer i policyn. Exempel:
- Partipolitiskt laddade frågor som berör sektorn. Om till exempel ett politiskt parti föreslår åtgärder som bedöms strida mot den akademiska friheten, kan SUHF uttala sig om det?
- Om ett medlemslärosäte får omfattande kritik i media eller från andra aktörer, när kan och bör SUHF agera?

o Kan SUHF uttala sitt stöd för ett lärosäte som oförskyllt blir utsatt för t.ex. mediedrev eller politiska angrepp?

o Kan SUHF uttala kritik mot ett lärosäte som flagrant bryter mot grundläggande akademiska värden?

Remissen har handlagts av Sverker Johansson, senior rådgivare.
Högskolan Dalarna, Martin Norsell, Rektor

Högskoleobservatorium

Dokument

- Kvalitetsgruppens PM om Högskoleobservatorium

Förslag

Förbunds församlingen tar del av informationen och diskuterar förslagen i underlaget.

Bakgrund

SUHF lät under 2019 Lars Haikola utreda behovet av och förutsättningarna för att inrätta ett Högskoleobservatorium. Expertgruppen för kvalitetsfrågor har i bifogad pm utvecklat förslagen från utredningen.

Stephen Hwang och Erwin van Rijswoud från Expertgruppen för kvalitetsfrågor informerar om arbetet samt leder en workshop om förslaget till Högskoleobservatorium. Barend van der Meulen från University of Twente är inbjuden för att dela med sig av sina erfarenheter från Nederländerna.

SUHF:s Högskoleobservatorium – en kort beskrivning av förslaget

Sammanfattning

Lars Haikola har för SUHF:s räkning utrett behovet av och förutsättningarna för att inrätta ett Högskoleobservatorium¹. Syftet är en för högskolesektorn egen kvalificerad analysfunktion, för att ge svenska lärosäten möjlighet att höja sin analysförmåga och specifika kunskap om sig själva och omvärlden. SUHF:s expertgrupp för kvalitetsfrågor har gått igenom rapporten och rekommenderar SUHF att inrätta ett sådant observatorium. I ett PM från 2019-10-01 till SUHF:s styrelse gavs argumentationen för denna rekommendation samt ytterligare förslag på konkretiseringen av förslaget. Styrelsen ställde sig positiv till att fortsätta arbeta med förslaget på Högskoleobservatorium. Innevarande beskrivningen följer i stort tidigare PM, men beskrivningen har omarbetats för en ökad tydlighet och för att ta hänsyn till medskick från styrelsen. I korthet föreslår Expertgruppen för kvalitetsfrågor att:

- Ett Högskoleobservatorium för högskolesektorn inrättas inom SUHF.
- Högskoleobservatoriet är en beställarorganisation av analyser, kunskapsöversikter mm. och utnyttjar i första hand befintliga data från olika källor på lärosätena och andra organisationer.
- Analyserna och översikterna är såväl breda som specifika och utgår från behov identifierade av observatoriet samt olika organ/grupper inom SUHF.
- Högskoleobservatoriet består av ett expertråd, som inrättas av SUHF:s förbunds församling samt en kanslifunktion inom SUHF.
- Expertrådet utgörs av personer inom och utanför sektorn, som har hög kompetens relevant för observatoriets uppgifter.
- Högskoleobservatoriet finansieras genom ökade medlemsavgifter till SUHF. En försöksperiod om fem år och volym 10 mkr med efterföljande utvärdering föreslås.
- En arbetsgrupp tillsätts för att utarbeta detaljer (instruktioner, kompetensbehov, kompetensinventering, etc) kring inrättande av Högskoleobservatoriet och expertråd samt kanslifunktion.

Varför ett Högskoleobservatorium?

Argumentet för att skapa ett Högskoleobservatorium är att för en sektor som sammantaget omsätter ca 70 miljarder kronor behövs en oberoende analysfunktion som kan ta fram vederhäftiga kunskapsunderlag och kritiska analyser. Även om många andra aktörer, både statliga och andra, samlar in data och analyserar högskolesektorns verksamhet, så behöver sektorn göra egna analyser av olika slag.

¹ Högskoleobservatorium – Bakgrund, uppdrag, organisation, Lars Haikola. SUHF Slutrapport maj 2019.

Lite enkelt uttryckt, med en verksamhet som omsätter 70 miljarder kronor, borde vi rimligen ta ett eget ansvar som sektor för analyser av vår verksamhet och inte behöva förlita oss på att andra gör det.

De aktörer som idag samlar in data och analyserar har oftast en egen utgångspunkt för att välja ut data och analysera dessa. Det innebär inte att analyserna är utan värde, men sektorn har behov av att kunna göra egna analyser och ev. samla in egna data som grund för dessa. Skälen är flera. Dels driver SUHF och lärosätena specifika frågor för att få till stånd förändringar för att få ökad förståelse för lärosätenas situation eller utmaningar. SUHF och lärosätena behöver också kunna bemöta kritik eller ha eget framtaget kunskapsunderlag för att ta ställning till olika föreslagna förändringar eller tendenser. Lärosätena kan också genom ett högskoleobservatorium möjliggöra bättre kvalitet i såväl dataurval som insamling samt analys av dessa för andra aktörer som t ex UKÄ och VR, som har ett uppdrag att samla in data. Redan idag genomför SUHF olika typer av analyser och publicerar rapporter. Under 2019 gjordes undersökningar som resulterade i åtta olika rapporter, t ex rapporten om ekonomisk impakt som gjordes av Oxford Economics, Haikolas rapport om Högskoleobservatoriet, Ökad autonomi rapporten av Karlsson och Casson, Rörligheten mellan YH och högskola av Hansbo, Landh och Alberius. Under 2018 skrevs sju olika rapporter. Det kan därför konstateras att redan nu utförs uppdrag som skulle kunna ligga inom ramen för ett Högskoleobservatorium.

Utöver argumenten ovan behöver lärosätena, både enskilt och tillsammans, kunna erhålla jämförbara data och analyser av desamma för att förstå de olika lärosätenas möjligheter att utveckla sin verksamhet. Genom data som kvalitetssäkras mellan olika lärosäten möjliggör det en jämförelse mellan olika lärosäten som blir en bra kunskapskälla för verksamhetsutveckling. Det kan vara svårt att ur analyser som görs idag, kunna få tillräckligt bra information på lärosätetsnivå för att det ska vara användbart på det egna lärosätet. Därför gör många större lärosäten egna analyser, medan mindre lärosäten inte har denna möjlighet. Genom ett högskoleobservatorium kan man säkerställa att data och analyser blir användbara på lärosätetsnivå och även, om behov finns, på ännu mer detaljerad nivå.

Ytterligare ett argument för ett högskoleobservatorium är att det idag sker en hel del insamling av data och det görs många analyser, såväl på enskilda lärosäten, nationellt och internationellt. Det bedrivs även relevant forskning inom området i Sverige och utomlands. Med ett gemensamt Högskoleobservatorium skulle kunskapsutvecklingen inom flera viktiga och relevanta områden för vår sektor kunna följas betydligt effektivare. Inget lärosäte har sannolikt den förmågan fullt ut idag.

[Högskoleobservatoriets uppgift](#)

Haikolas utredningen beskriver högskoleobservatoriets föreslagna inriktning som att: Högskoleobservatoriet ska verka för sådan kunskapsbildning om högre utbildning och

forskning som kan utgöra underlag för lärosätenas strategiska utveckling och genomföra långsiktiga analyser av den svenska högskolan.

Det innebär att högskoleobservatoriet ska:

- identifiera behov och trender inom högskolan
- utvärdera högskolereformer mot dess politiska mål
- analysera centrala frågor inom högskolan
- utgöra nod för kunskap om utvecklingen av den internationella högskolesektorn
- följa och analysera svensk högskola i ett jämförande internationellt perspektiv
- genom kunskapsbildning påverka utvecklingen av högskolan
- verka som sektorns policyinstitut

Högskoleobservatoriet ska vidare:

- arbeta i samverkan med lärosäten och myndigheter inom högskoleområdet samt stiftelser och andra organisationer med verksamhet inom högskolan
- nyttja offentliga data och underlag som erhålls från stiftelser och andra organisationer med verksamhet inom högskolan
- också utgå från och bearbeta utredningar, rapporter och publikationer genomförda av andra organisationer
- vid behov inhämta nya data.

I appendix 1 finns mer detaljerade exempel på olika analyser som observatoriet skulle kunna göra.

Även med ovanstående som den accepterade utgångspunkten identifierar expertgruppen en rad kvarstående avvägningar. Särskilt grannlaga avvägningar gäller balansen mellan ytterligheterna "autonom forskningsinstitution" och "uppdragsdrivet analysinstitut", där expertgruppen bedömer att tonvikten bör ligga på det senare. Lärosätena måste kunna känna att Högskoleobservatoriet har en verksamhet som är till nytta för lärosätena och att observatoriet därmed ger valuta för den kostnad som det innebär. Detta talar för att observatoriet måste i tillräcklig grad kunna styras genom uppdrag för att säkerställa att det finns ett behov bland lärosätena av de analyser och rapporter som Högskoleobservatoriet tar fram. Högskoleobservatoriet kommer alltid att uppfattas som lärosätenas egen analysfunktion. Om de rapporter och analyser, som är resultatet av observatoriets verksamhet, håller en hög kvalitet kommer observatoriets resultat och analyser att

respekteras. Därför är det snarare kvaliteten i verksamheten som är det primära, inte vilken typ av institution det är.

Högskoleobservatoriets arbetssätt, organisation och finansiering

Expertgruppen har i sin bedömning om hur ett Högskoleobservatoriet bäst gör nytta tagit fasta på några olika aspekter vad gäller arbetssätt och organisation. En viktig aspekt är att Högskoleobservatoriet har en tillräcklig bredd i sina kompetensområden för att kunna täcka in de behov och intressen som lärosätena har. Ett institut med fast personal kommer att ha en bredd i sin kompetens som definieras av den personal som institutet har. Man bygger därmed fast sig om man väljer institutformen. Dessutom skulle kostnaden snabbt bli hög för att kunna täcka in ett tillräckligt antal olika kompetenser. Expertgruppen menar därför att detta talar för att Högskoleobservatoriet ska verka genom att lägga ut uppdrag på olika kompetenser som finns inom landet, på lärosätena och utanför, vilket även skulle kunna inkludera internationell kompetens.

Ett annat viktigt karaktärsdrag hos Högskoleobservatoriet är att de rapporter och analyser som görs måste vara av hög kvalitet. Därför måste det finnas en hög beställarkompetens inom ramen för observatoriet. Detta kan åstadkommas genom att man inom Högskoleobservatoriet har ett **expertråd**, som består av personer med hög kompetens och kunskap om högskolesektorn och hur man med hög kvalitet genomför analyser och genomlysningar av olika aspekter av sektorn. Expertgruppens förslag är alltså att kärnan i Högskoleobservatoriets verksamhet utgörs av ett expertråd, som arbetar utifrån sin egen förmåga att identifiera intressanta områden eller på uppdrag från SUHF. Expertrådet har också ansvaret att identifiera vem eller vilka nationellt eller internationellt, som skulle vara lämpliga att utföra tänkta uppgift, analys, uppdrag mm.

Högskoleobservatoriet ska utföra breda analyser av svensk högskolesektor (i internationellt perspektiv), följa forskningen och kunskapsläget relevant för sektorn samt utföra mer riktade utredningsuppdrag utifrån områden som olika grupper (Förbunds församlingen, styrelsen, expert- och arbetsgrupper) inom SUHF identifierat. Det förslagna Högskoleobservatoriet ska inte bedriva ren forskning, men det är viktigt att institutionella förutsättningar skapas för att observatoriet har tillräckligt hög kompetens för att kunna utföra/beställa analyser av god vetenskaplig kvalitet och hög sektorsrelevans. Expertgruppen för kvalitetsfrågor menar att det är viktigt med en bra avvägning mellan verksamhet identifierad av expertrådet och verksamhet som identifieras av SUHF:s olika organ. Därför föreslås att Expertrådet årligen ska föreslå en verksamhetsplan där båda dessa delar ingår i en lämplig blandning. Verksamhetsplanen godkänns av SUHF:s styrelse.

Expertrådet utgörs enligt expertgruppens förslag av personer med kompetens och kunskap relevant för observatoriets uppgifter. Personerna är inte anställda på observatoriet, utan expertrådet bör bestå av personer från såväl lärosätena som intressenter från andra organisationer. Arbetsinsatsen för expertrådet utgörs huvudsakligen av tid för att delta på

expertrådets möten. Expertgruppen föreslår att expertrådet utses av SUHF:s förbundsförsamling.

Högskoleobservatoriet består förutom av ett expertråd också av en mindre kanslifunktion. Detta behövs för att kunna administrera Högskoleobservatoriets uppgifter. Kanslifunktionen ska dels förbereda expertrådets möten, bistå med hjälp för att hitta mottagare av de uppdrag som expertrådet beslutar om och hantera de olika uppdragen löpande. Kanslifunktionen ska ha kompetens kopplat till observatoriets uppgift, så att den kan bistå med sakkunskap i utredningar mm.

Högskoleobservatoriet behöver ha god kunskap och samverkan med andra aktörer som gör analyser av högskolesektorns verksamhet exempelvis UKÄ, UHR, SCB, VR, Vinnova m fl. Därför föreslår expertgruppen att någon form av samverkansgrupp skapas där informationsutbyte, samordning mm sker.

Finansiering

Finansieringen av Högskoleobservatoriet föreslås ske genom en utökning av medlemsavgiften till SUHF. Huvuddelen av kostnaden för Högskoleobservatoriet utgörs av kostnader för de uppdrag som observatoriet lägger ut. Endast en mindre del av kostnaderna utgörs av kanslifunktionen. Därför binds bara en mindre del av kostnaderna fast, vilket skapar en flexibilitet för att öka eller minska storleken. Men för att Högskoleobservatoriet ska kunna vara en relevant aktör i sammanhanget får den inte vara alltför liten. Expertgruppens förslag är att börja med en volym motsvarande 10 mkr i årlig omsättning och en försöksverksamhet om minst fem år. Gruppen menar dock i likhet med Haikola att en mer relevant volym utgörs av 20 mkr. I appendix 2 redovisas ökningen av medlemsavgiften till SUHF per lärosäte för en volym motsvarande 10 mkr årligen.

Arbetsgrupp för inrättandet

Efter ett inriktningbeslut att inrätta ett högskoleobservatorium, måste beslutet följas av att en arbetsgrupp tillsätts. Med ovanstående beskrivning och motiveringar som utgångspunkt, ska arbetsgruppen utarbeta detaljer (instruktioner, kompetensbehov, kompetensinventering, expertrådets sammansättning, etc) kring inrättande av Högskoleobservatoriet, expertråd och kanslifunktion.

Appendix 1. Exempel på olika analyser och kartläggningar för ett Höskoleobservatorium

I dag finns mycket data som samlas in av olika myndigheter t ex SCB, UKÄ och VR. Dessa gör också olika analyser utifrån deras mer nationella uppdrag. Däremot är det inte alltid som analyser görs på lärosätetsnivå. Nedan är några exempel på analyser som kan göras till nytta för enskilda lärosäten och även nationellt.

Övergripande perspektiv

1. Uppföljning av "konsekvenser"/"effekter" av politiska beslut och reformer
2. Omvärldsanalys av större frågor och med tyngdpunkt på analys, dvs inte bara bevakning
3. Analyser av t.ex. UKÄs uppföljningar – gemensamma nämnare, goda exempel i åtgärdsplaner; UHRs statistik över sökande och antagna i relation till meritvärden, högskoleprov, genomströmning, etc.
4. Samlade alumnundersökningar (jfr. den som genomförs för läkare, som jag inte på rak arm minns vem det är som genomförs idag)
5. Benchmarking nationellt och internationellt
6. Framtagande av (underlag för) policys
7. Framtidsspaningar (internationella jfr.)

Utbildning (exkl forskarnivå)

A. Sökande och antagna

8. Analyser av söktryck på olika utbildningar, nivåer, undervisningsform mm
9. Analyser av sökande (såväl nuvarande som förändringar över åren), antagna och nybörjare till olika lärosäten uppdelat på olika utbildningsområden, utbildningsnivåer, utbildningsområden, geografi, kön, nationell bakgrund mm
10. Analyser av prioritetsordning av val till utbildningar mellan olika utbildningar och mellan olika lärosäten.
11. Analyser av sökanden och antagna till olika utbildningar utifrån föräldrars akademiska bakgrund.
12. Analys av sökande till fristående kurser.
13. Analys av motivation bakom sökande till olika fristående kurser.
14. Analys av förändringar i lärosätens utbildningsutbud och platsallokeringar.
15. Analyser av bortfall mellan ansökning, antagning och påbörjade studier för att förstå vad som får studenter att hoppa av trots ansökning.
16. Analyser av internationella sökande och antagna per lärosäte och land. Tendenser över åren. Skillnader mellan olika lärosäten och olika utbildningar.
17. Analyser av internationella betalande sökande per lärosäte och land och möjligheten att erhålla visum.

18. Analys av utbildningsutbud med engelska som undervisningsspråk.

B. Under utbildningen

19. Analyser av genomströmningen på olika utbildningar på olika lärosäten. Analyser uppdelat på betyg, antagningskvot, kön, akademisk bakgrund, gymnasiebakgrund, utländsk bakgrund, internationella studenter, mm.
20. Analys av vilka olika typer av betyg som används på olika utbildningar/lärosäten. Betygens påverkan på olika faktorer (kön, utländsk bakgrund, ålder, tidigare arbetsmarknadserfarenhet mm) .
21. Studenters kontakttid med lärare per utbildning och lärosäte. Fördelning av kontakttid på olika kategorier. Andelen kontakttillfällen via dator.
22. Som ovan i 10. men i en internationell jämförelse.
23. Översikt av och analyser kopplat till fördelningsmodeller för undervisningstid
24. Forskningsöversikt kopplat till pedagogiska undervisningsmodeller samt betygens inverkan på olika aspekter.
25. Analys av lärares högskolepedagogiska och vetenskapliga kompetens per lärosäte och utbildning samt hur detta påverkar studenternas upplevelse av utbildningssituationen rent generellt.
26. Analys och problematisering av begreppet forskningsanknutna utbildningar
27. Analys av studiers tidsåtgång för olika lärosäten och utbildningar.
28. Analys av studenters förvärvsarbete vid sidan av studier.
29. Nationell undersökning av sista-års studenters uppfattning av sina studier, studiesociala miljö mm (efter brittisk förlaga) mm.
30. Analys av olika utbildningars koppling till arbetslivet.
31. Analys av internationaliseringen av olika utbildningar på olika lärosäten (olika aspekter av internationalisering, inte bara utbyten).
32. Effektivitetsstudier av olika utbildningstyper vid olika lärosäten.
33. Analys av jämställdhet, genus, lika villkor, kulturella aspekter mm i utbildning.
34. Analys av hållbarhetsperspektiv i utbildningar vid olika lärosäten.
35. Analys av internationella perspektiv inom utbildningar vid olika lärosäten.
36. Analys av kulturella skillnader mellan olika vetenskaps/ämnesområden i synen på kunskap, nytta, lärstrategier, lärarens roll mm.
37. Analys av avnämares möjlighet att påverka innehållet i utbildningar.
38. Analys av förändringsprocesser av innehållet i olika utbildningar.
39. Analys av de lärosätesegna kvalitetssystemens påverkan på utveckling av utbildningskvalitet samt studentnöjdhet.
40. Internationell jämförelse av kontakttid mellan lärare och studenter.
41. Internationell jämförelse av kostnaden för olika utbildningar.
42. Analys av disciplinärenden vid olika lärosäten samt påföljd.

C. Efter utbildningen och omvärldsanalyser

43. Analys av examensfrekvens olika lärosäten och utbildningar. Korrelation med faktorer ovan såsom i punkterna.
44. Analys av etablering (graden av, tidpunkt efter examen, examensrelevans) på arbetsmarknaden kopplat till utbildningar, lärosäte, geografi, bakgrund mm.
45. Analys av fristående kurser i förhållande till arbetsmarknadsbehov.

46. Analys av fördelningen mellan fristående kurser och programutbildningar
47. Analys av löneutveckling av olika alumner vid olika utbildningar, lärosäten och arbetsmarknadsregion.
48. Analys av utbildningsutbudet och antalet platser kopplat till arbetsmarknadens behov per lärosäte och per utbildningsfamilj, regionalt och nationellt
49. Analys av samhällsvärdet av högskoleutbildning.
50. Internationell jämförelse av utbildningsutbud kopplat till arbetsmarknadens behov.
51. Internationell jämförelse av etablering på arbetsmarknaden.
52. Internationell jämförelse av löneutveckling av alumner vid olika typer av utbildningar.
53. Analys (eller kunskapsöversikt över forskning kring) av jämställdhet, lika villkor kopplat till etablering på arbetsmarknaden.
54. Analys av olika organisationers (företag, offentliga organisationer, ideella organisationer mm) syn på innehållet i olika utbildningar samt andra värden som studenter får genom sin utbildning.
55. Alumnundersökningar per lärosäte och nationellt.
56. Analys av internationella studenters etablering på svensk arbetsmarknad.
57. Analys av internationella studenters etablering utomlands. Omvärldsbevakning gällande trender inom internationell utbildning
58. Omvärldsbevakning gällande trender inom utbildning
59. Omvärldsbevakning och stöd i krissituationer
60. Jämförelse mellan lärosätena antal internationella studenter (skilj mellan inresande på Erasmus, bilaterala avtal, övriga program, freemovers): ser vi trender i hela landet, skillnader mellan lärosäten? → skapa gemensamma definition av "freemover" (på ett sätt som innebär att vi kan få ut data för gruppen).
61. Jämförelse mellan lärosätena antal internationella medarbetare: ser vi trender i hela landet, skillnader mellan lärosäten?

Forskning och utbildning på forskarnivå

D. Forskarutbildning

1. Analys av antagna till utbildning område, kön, typ av finansiering, lärosäte, tidigare examen mm.
2. Analys av doktoranders genomströmning baserat på ovanstående kriterier.
3. Analys av studietid för doktorander samt kopplingen till ämnesområden.
4. Analys av internationella doktorander, hemland, genomströmning, etablering på svensk arbetsmarknad.
5. Kartläggning av olika forskarutbildningsämnen eller områden samt deras volym (förändring över tid) och koppling till starka forskningsområden.
6. Analys av etablering på arbetsmarknaden och faktorer såsom lön, utbildningsrelevans mm
7. Analys av jämställdhet, genus, lika villkor, kulturella aspekter mm i utbildning.
8. Analys av innehållet i form av kurser inom olika snarlika utbildningar vid olika lärosäten.
9. Analys av handledningstid för olika ämnen vid olika lärosäten.
10. Analys av kopplingen mellan handledares kompetens, kön, forskningsproduktion mm till doktorandernas studietid, kön, etablering på arbetsmarknad mm.

11. Internationell jämförelse av forskarutbildning i jämförbara länder studietid, ämnesområden med volym, genomströmning, handledningstid, kostnad.

E. Forskning

12. Kartläggning och analys av fördelning av resurser och olika interna fördelningsmodeller inom olika lärosäten samt variationen över tid.
13. Kartläggning över forskningstid för olika lärar- och forskarkategorier inom olika lärosäten och olika ämnesområden.
14. Analys av den vetenskapliga produktionens variation över tid, ämnesområden och vilka faktorer såsom resurser, lärosäte mm som påverkar detta.
15. Analys av det vetenskapliga genomslaget för olika lärosäten och hur det kopplar till andra faktorer såsom ämnesområde, resurser, externa medel, kön, lärosäte mm.
16. Analys av olika forskningsfinansiärers tilldelning av medel över tid kopplat till olika faktorer såsom lärosäte, ämnesområde, vetenskapligt genomslag, anställning, ålder, kön, utländsk bakgrund mm
17. Analys av effekten av externa medel på vetenskaplig produktion, genomslag, ämnesområde, lärosäte.
18. Internationella jämförelser av svensk forsknings genomslag kopplat till område, resurser, andelen externa medel, fördelningsmodeller på nationell nivå.
19. Analys av forskningsinfrastruktur för svensk forskning (prioritering, finansiering, vetenskaplig produktion kopplat till dessa mm)
20. Analys av forskningsinfrastruktur ur ett internationellt perspektiv (finansiering, andel resurser, profilering mm)
21. Analys av olika forskningsfinansiärers vetenskapliga och samhällliga impakt i förhållande till resurser.
22. Analys av olika forskningsområdets prioriteringar i Sverige jämfört med andra jämförbara länder.
23. Analys av samarbeten mellan forskare på olika svenska lärosäten och mellan forskare i Sverige och forskare vid utländska lärosäten samt hur detta påverkar forskningsproduktionen och genomslaget.
24. Analys av externa medel från EU vid olika lärosäten kopplat till olika faktorer såsom ämnesområde, forskargrupper mm.
25. Analys av förändringar av publiceringsmönster kopplat till regeringens olika fördelningsmönster.
26. Analys av resursfördelningsmodeller internationellt samt deras ev. effekt på publikationer och genomslag mm.
27. Analys av de lärosätessagna kvalitetssystemens effekt på forskningens kvalitetsutveckling exempelvis kopplat till publicering, genomslag, externfinansiering mm
28. Analys av forskningens effektivitet och faktorer som påverkar effektiviteten.
29. Analys av kopplingen och relevansen av forskning på utbildningskvaliteten.
30. Analys av ev korrelation mellan en lärares forskningsproduktion och genomslag samt deltagande i utbildning.
31. Analys av forskarutbildningens inverkan på forskningens inom olika lärosäten/områden v g produktion, genomslag mm.
32. Analys av prioriteringar och samordning mellan olika forskningsfinansiärer.

33. Internationell jämförelse och analys av nationella externa forskningsfinansiärer.
34. Analys av olika former av riktade forskningsstöd.

Personal och organisation

1. Analys av olika lärarkategorier inom olika lärosäten/områden samt ev korrelation med utbildningskvalitet och studentnöjdhet.
2. Analys av tid som lärare lägger på olika arbetsuppgifter samt ev korrelation med resultat (genomströmning, betyg, studentnöjdhet, publikationsvolym, genomslag, mm)
3. Analys av olika typer av personalkategorier och deras relativa andel per lärosäte samt analys kopplat till fördelningen mellan utbildning och forskning.
4. Analys av verksamhetsstödet utveckling och storlek över tid per lärosäte.
5. Analys av OH på olika lärosäten och olika typer av verksamhet (utbildning/forskning) och utveckling av över tid.
6. Analys av administrativa arbetsuppgifter som inte är naturligt kopplade till arbetsuppgifter inom utbildning och forskning.
7. Kartläggning och analys av karriärsystem (utbildning resp forskning) vid olika lärosäten.
8. Analys av befordringsanställningar och deras inverkan på kvaliteten i verksamheten.
9. Effektivitetsanalyser av verksamhetsstödet (exempelvis genom benchmarking).
10. Kartläggning och analys av olika sätt att organisera verksamhetsstödet.
11. Internationell jämförelse av olika personalkategorier vid lärosäten
12. Internationell jämförelse av olika lärarkategorier samt deras löner, tid för olika uppgifter (utbildning, forskning mm.).
13. Analys av lärarmobilitet mellan svenska lärosäten samt mellan svenska och utländska lärosäten.
14. Analys av olika lärarkategorier vid olika lärosäten/områden v g ålder, kön, utländsk bakgrund eller examen.
15. Analys av mobiliteten mellan lärosäten och omvärlden (i Sverige och utomlands).
16. Analys av olika organisationsformer för lärosäten ur ett verksamhetsperspektiv.

Ekonomi

17. Analys av intäkter till svenska lärosäten (utveckling, typ, mm).
18. Analys av intäkter till utbildning och effekten av produktivitetsavdraget.
19. Internationell jämförelse och analys av intäkter till utbildning och forskning.
20. Effektivitetsanalys av lärosätenas verksamhet ur ett ekonomiskt perspektiv (även internationell jämförelse).
21. Kartläggning av olika resursfördelningssystem internationellt och deras effekt på verksamheten.
22. Analys av olika typer av kostnader och deras utveckling över tid (personal, lärarpersonal, lokaler, infrastruktur mm)
23. Analys av kostnaden för olika särskilda uppdrag och förordningar
24. Analys av myndighetskapitalet vid olika lärosäten kopplat, deras orsaker och hur de används.
25. Analys av oförbrukade bidragsmedel och hur de skall minska.
26. Analys av lärosätenas fördelning av resurser och hur dessa omsätts i kontakttid mellan lärare och studenter.

27. Analys av takbeloppets utveckling till olika lärosäten och olika områden.
28. Analys av forskningsresursers utveckling inom olika lärosäten och olika områden.
29. Beräkning och analys av värdet för samhället av högre utbildning och forskning.

Appendix 3: Kostnad per lärosäte för ett Högskoleobservatorium

Nedan ses ett räkneexempel på kostnaden per lärosäte för ett Högskoleobservatorium med en omsättning om 10 mkr. Fördelningsprincipen är samma som den nuvarande för SUHF dvs. baserat på lärosätens intäkter.

Fördelning av kostnad om 10 miljoner kronor baserat på medlemslärosätens totala intäkter för 2019			
Uppgifter om verksamhetens intäkter är hämtade från UKÄ:s officiella statistik om högskolan			
Lärosäte	Summa intäkter 2019 (tkr)	Avgift	andel i %
Blekinge tekniska högskola	464 510	60 859 kr	0,61%
Chalmers tekniska högskola	3 965 739	519 581 kr	5,20%
Enskilda Högskolan Stockholm	30 134	3 948 kr	0,04%
Ersta Sköndal Bräcke högskola	199 752	26 171 kr	0,26%
Försvarshögskolan	587 587	76 984 kr	0,77%
Gymnastik- och idrottshögskolan	173 298	22 705 kr	0,23%
Göteborgs universitet	6 851 313	897 641 kr	8,98%
Handelshögskolan i Stockholm	563 332	73 806 kr	0,74%
Högskolan Dalarna	677 417	88 753 kr	0,89%
Högskolan i Borås	750 580	98 339 kr	0,98%
Högskolan i Gävle	686 796	89 982 kr	0,90%
Högskolan i Halmstad	619 859	81 212 kr	0,81%
Högskolan i Skövde	506 768	66 395 kr	0,66%
Högskolan Kristianstad	578 442	75 786 kr	0,76%
Högskolan Väst	588 681	77 127 kr	0,77%
Karlstads universitet	1 190 150	155 930 kr	1,56%
Karolinska institutet	7 119 730	932 808 kr	9,33%
Konstfack	198 587	26 018 kr	0,26%
Kungl. Konsthögskolan	89 003	11 661 kr	0,12%
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	204 481	26 791 kr	0,27%
Kungl. Tekniska högskolan	4 961 572	650 052 kr	6,50%
Linköpings universitet	4 158 003	544 770 kr	5,45%
Linnéuniversitetet	1 980 472	259 476 kr	2,59%
Luleå tekniska universitet	1 793 207	234 941 kr	2,35%
Lunds universitet	8 894 645	1 165 353 kr	11,65%
Malmö universitet	1 656 890	217 081 kr	2,17%
Mittuniversitetet	1 032 840	135 320 kr	1,35%
Mälardalens högskola	1 033 533	135 411 kr	1,35%
Röda Korsets Högskola	109 378	14 330 kr	0,14%
Sophiahemmet Högskola	120 683	15 812 kr	0,16%
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	1 054 642	138 176 kr	1,38%
Stockholms konstnärliga högskola	279 945	36 678 kr	0,37%
Stockholms universitet	5 330 015	698 324 kr	6,98%
Sveriges lantbruksuniversitet	3 669 692	480 793 kr	4,81%
Södertörns högskola	931 496	122 042 kr	1,22%
Umeå universitet	4 505 052	590 240 kr	5,90%
Uppsala universitet	7 300 079	956 437 kr	9,56%
Örebro universitet	1 467 482	192 266 kr	1,92%
SUMMA	76 325 785	10 000 000 kr	100,00%

Pensionsavtalen

Dokument

--

Förslag

Förbunds församlingen tar del av informationen.

Bakgrund

Under de senaste åren har utgifterna för de premier SPV (Statens tjänstepensionsverk) debiterar lärosätena för tjänstepensioner ökat i högre takt än övriga kostnader.

Stefan Bengtsson, rektor Chalmers, och Per Setterberg, ekonomichef Chalmers, informerar om tjänstepensionsavtalet PA16.

Punkten innefattar en kort beskrivning av huvudprinciperna i avtalet samt vilka faktorer i en anställning och lärosätets personalstruktur som driver kostnader.

Autonomi – uppföljning av årskonferens och intern diskussion

Dokument

- Program för SUHF:s årskonferens den 20 oktober 2020

Förslag

Förbunds församlingen reflekterar över årskonferensen och diskuterar prioriteringar framåt.

Bakgrund

Temat för SUHF årskonferens den 20 oktober 2020 är *Kan akademien vara hotad trots att alla värnar om utbildning och forskning?*

Under förbunds församlingen genomförs en workshop där bland annat följande frågor diskuteras

- Vad tar vi med oss från årskonferensen?
- Vad är viktigast att förändra på kort och lång sikt?
- Vad prioriterar vi för kommande verksamhetsår?

SUHF:s årskonferens 2020

Kan akademien vara hotad trots att alla värnar om utbildning och forskning?

Tid: Tisdagen den 20 oktober kl. 09:00-14:00 (lobbyen öppnar kl. 08.30)

Plats: Digitalt via Zoom:
<https://sunet.zoom.us/my/suhf1?pwd=bXJyTWhWL0lmbWZtNIE1TEsCRDJzQT09>

09.00—09.15	Ordförande Astrid Söderbergh Widding hälsar välkommen
09.15—10.00	Institutionell självständighet och akademisk frihet – hur hänger det ihop? Samtal med bl.a. <ul style="list-style-type: none"> • Andrew Casson, fil dr i litteraturvetenskap • Ylva Fältholm, rektor vid Högskolan i Gävle
10.00—10.20	Kaffepaus
10.20—10.25	Kortfilm 1
10.25—11.00	Varför ska andra bry sig om akademins autonomi? Samtal med bl.a. <ul style="list-style-type: none"> • Anders Blanck, vd Lif (de forskande läkemedelsföretagen i Sverige) • Helene Hellmark Knutsson, landshövding Västerbottens län och tidigare minister för högre utbildning och forskning
11.00—11.30	Lärandefrihet: frågor kring studerandes och doktoranders rätt att välja fokusområden, styrning av utbildningar och examensmål Samtal med representanter för SFS
11.30—12.30	Lunchpaus

12.30—12.50	<p>Politikerdiskussion 2: Lärosätenas autonomi</p> <p>Samtal med riksdagsledamöter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilona Waldau (V) • Fredrik Christensson (C) • Robert Stenkvist (SD) • Maria Nilsson (L)
12.50—12.55	<p>Kortfilm 2</p>
12.55—13.30	<p>Hot och hat mot akademien – Vågar forskare prata öppet i dagens debattklimat?</p> <p>Samtal med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joacim Rocklöv, professor i epidemiologi och folkhälsovetenskap vid Umeå universitet • Sanna Rayman, chefredaktör Altinget • Mats Ericson, ordförande Sveriges universitetslärare och forskare • Pam Fredman, ordförande för International Association of Universities • Kerstin Tham, rektor Malmö universitet
13.30—13.50	<p>Politikerdiskussion 2: Akademikers deltagande i den offentliga debatten och dess betydelse för beslutsfattande</p> <p>Samtal med riksdagsledamöter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marie-Louise Hänel Sandström (M) • Mars Berglund (MP) • Pia Steensland (KD) • Gunilla Svantorp (S)
13.50—14.00	<p>Avslutande reflektioner</p>

Moderator: Johannes Hylander, New Republic

Flyktinggruppens slutrapport

Dokument

- Slutrapport från SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor

Förslag

Förbunds församlingen tar del av informationen.

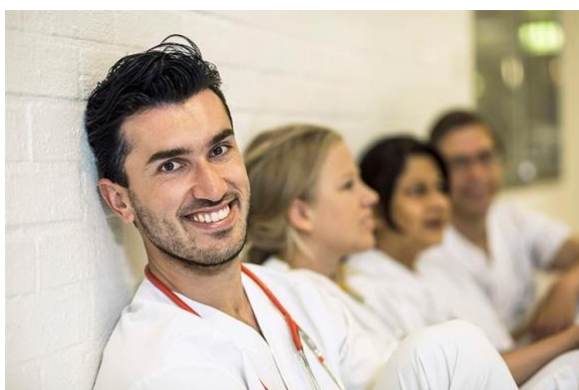
Bakgrund

Under 2010-talet förvärrades pågående konflikter på många håll i världen och ett stort antal människor tvingades på flykt från sina hemländer. Under 2015 eskalerade flyktingtillströmningen i vår del av världen, och Sverige var ett av de europeiska länder som generöst öppnade gränserna och tog emot över 160 000 flyktingar. Bland dessa fanns en stor andel tidigare universitetsanställda – professorer, lärare, administrativ personal – och studenter. I februari 2016 tillsatte SUHF en arbetsgrupp för flyktingfrågor, med vicerector Cecilia Christersson som ordförande, för att samordna lärosätenas utvecklingsarbete för att underlätta för nyanlända akademiker och studenter att ta del av akademisk utbildning i Sverige. Arbetsgruppen avslutade sitt arbete 2019.

Cecilia Christersson, ordförande för SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor 2016-2019, presenterar rapporten.

SLUTRAPPORT

SUHF:s ARBETSGRUPP FÖR FLYKTINGFRÅGOR (2016-2019)

Förord

Under 2010-talet förvärrades pågående konflikter på många håll i världen och ett stort antal människor tvingades på flykt från sina hemländer. Från kriget i Syrien, men också från väpnade konflikter på andra håll, kom många till Europa för att söka asyl. Under 2015 eskalerade flyktningtillströmningen i vår del av världen, och Sverige var ett av de europeiska länder som generöst öppnade gränserna och tog emot 163 000 flyktingar. Bland dessa fanns en stor andel tidigare universitetsanställda – professorer, lärare, administrativ personal – och studenter. Ungefär en fjärdedel hade avslutade eller avbrutna eftergymnasiala studier, och utgjorde därmed en viktig resurs, till en jämförelsevis ringa utbildningskostnad, för kompetensförsörjningen i det svenska samhället.

Redan under slutet av 2015 uppmärksammades den svåra flyktingsituationen av de svenska lärosätena, vilka sedan dess intensivt utvecklingsarbete för att underlätta för nyanlända akademiker och studenter att ta del av akademisk utbildning i Sverige. Detta nationella utvecklingsarbete har samordnats genom SUHF, som i februari 2016 tillsatte en arbetsgrupp för flyktingfrågor med bred representation, med vicerektor Cecilia Christersson som ordförande.

Arbetsgruppens arbete och ställningstaganden har under uppdragets gång återkommande presenterats för förbunds församlingen och vid ett flertal konferenser, samt genom dialoger med relevanta myndigheter. Det råder inget tvivel om att nyanlända akademiker är en outnyttjad resurs för det svenska samhället, och att de står för ett värdefullt kompetenstillskott tillgängligt för svensk arbetsmarknad i många år framöver. Utifrån ett långsiktigt perspektiv är också den högre utbildningen och den akademiska sektorn en väsentlig nyckel för främjandet av återuppbyggnaden av stabila samhällen i de krigshärjade länderna. Mycket har förbättrats i flyktingfrågorna i Sverige under de senaste fem åren, med exempelvis ett bättre anpassat regelverk, men än återstår viktiga ställningstaganden för våra lärosäten och andra myndigheter för att underlätta ett välkommet akademiskt kompetenstillskott.

Med denna rapport avslutar SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor sitt uppdrag, vilket genomförts under 2016 – 2019. Rapporten sammanfattar arbetsgruppens omfattande och engagerade arbete. Den innehåller ett antal rekommendationer för både regering, myndigheter och högskolesektorn, i syfte att bättre ta hand om de akademiker som väljer Sverige som sitt nya hemland. Arbetsgruppen står gemensamt bakom rapportens innehåll, som är sammanställd av Cecilia Christersson (Malmö universitet), Bo-Anders Jönsson (Lunds universitet) och Jan Theliander (Högskolan Väst).

Rapporten presenteras för förbunds församlingen i oktober 2020. Arbetsgruppen och dess medlemmar ansvarar själva för slutsatser och ställningstaganden. SUHF:s styrelse bedömer innehållet som angeläget och hoppas att rapporten framgent blir till gagn i fortsatt arbete och dialog i denna viktiga fråga.

SUHF:s styrelse tackar varmt arbetsgruppens ordförande Cecilia Christersson, och alla dess ledamöter, för deras starka engagemang och gedigna arbete.

Stockholm 2020-06-06

Astrid Söderbergh Widding, Ordförande SUHF

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning och rekommendationer	3
Hur började vårt engagemang? <i>Tillbakablick och uppdraget</i>	4
Vad gör lärosätena? <i>Sammanställning nationella enkäter 2016 och 2019</i>	5
Kompletterande utbildning för utländska akademiker med avslutad utbildning	6
Praktik i staten	8
Språkkurs online	8
Scholars at Risk	8
Students at Risk	8
Samverkan med Arbetsförmedlingen och Etableringsuppdraget	9
Snabbspår	11
Korta vägen	12
Vägledning för nyanlända akademiker	12
Pilotverksamhet för bedömning av reell kompetens inom högskolan (REKO)	12
Studentengagemang	13
Exempel på regional samverkan	14
Region Skåne	14
Region Östergötland	16
Västra Götaland	16
Region Västernorrland och Jämtland Härjedalen	18
Kan vi bli bättre på att öppna upp och tillgängliggöra våra lärosäten?	18
Validering och Valideringsdelegationen (2015-2019)	18
Våra gemensamma utmaningar	19
Tillvarata utländska akademikers kompetens – för framtida kompetenstillskott	20
Underlätta för fler att komma i fråga för kompletterande utbildning	20
Påskynda arbetet med att utveckla validering av kunskaper och färdigheter som inte förvärvats vid svenska lärosäten	21
Ytterligare förbättra förutsättningarna för lärosätena att ge behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar, inkluderande språkutbildning	22
Förändra förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor SFS 2002:760	23
Utredningar under arbetsperioden	25
APPENDIX med bilagor	26
Deltagare i arbetsgruppen 2016-2019	26
Möten	27
Konferenser och nätverksmöten (Konferensrapport – Bilaga 1)	27
Särskilt inbjudna	28
Kartläggning 2016 (Bilaga 2)	28
SUHFs arbetsgrupp för flyktingfrågor – Ställningstagande (Bilaga 3)	28
SUHFs skrivelse till regeringen (Bilaga 4)	28
RAPPORT från: Nationellt uppdrag för utvecklingen av validering – NUKUV-projektet 2019 (Bilaga 5)	28

Sammanfattning och rekommendationer

Svenska lärosäten har spelat en betydande roll för asylsökandes och nyanländas inkludering och därmed bidragit till integrationen i vårt land. Även om betydligt färre personer nu väljer att invandra till Sverige jämfört med perioden 2015-16 så är migrationen globalt fortfarande omfattande och kommer troligen att fortsatt vara det framöver. Akademisk verksamhet är i sig internationell och beroende av internationella relationer för att värna om mångfald, demokrati och kvalitet. Akademiska institutioner måste därför fortsatt aktivt förhålla sig till migrationsfrågor både nationellt och globalt.

Registrering av utbildningsnivå

För att underlätta handläggning av invandrande och nyanländas etablering i Sverige rekommenderar vi att Migrationsverket inför registrering av individers utbildningsnivå.

Uppehållstillstånd

Utbildning är en väg för snabbare integration och möjlighet för individer att anpassa och utveckla sin kompetens för arbete i Sverige. För samhället kan relativt sett korta utbildningsinvesteringar snabbt ge ett kompetenstillskott på arbetsmarknaden och i samhället. Nuvarande tillfälliga lagstiftning gällande tidsbegränsade uppehållstillstånd riskerar att styra nyanlända akademiker bort från utbildning. Jämställ därför studier och studielån med arbete och inkomst för möjlighet att erhålla permanent uppehållstillstånd.

Validering

Genom arbetet med reell kompetens (REKO) har lärosätena sammantaget väsentligt förbättrat kapacitet och förmåga att genomföra bedömningar av kunnande där formella betygs- och examensunderlag saknas. För ett effektivt och säkert valideringsarbete behöver Universitets- och högskolerådet återta den stödjande och sammanhållande funktion som myndigheten hade under REKO-projekten, 2016 – 2018. Det är dessutom betydelsefullt att Sveriges universitets- och högskoleförbund med utgångspunkt i det som gjorts under och efter REKO-projekten följer upp lärosätessammansatta rekommendationer för validering. För att arbetet med reell kompetens ska kunna genomföras med systematik och kvalitet samt med relevant omfattning krävs dessutom att resurser tillförs lärosätena.

Kompletterande utbildning

Kompletterande utbildning har blivit en snabb och individanpassad väg för många till inkludering och därmed god möjlighet till att bidra med specifik och efterfrågad kompetens på den svenska arbetsmarknaden. Med behörighetsbedömningar som tydligare än idag fokuserar på förmågan att klara utbildningen samt justeringar i förordningen för att vidga gruppen som kan bedömas, kommer fler nyanlända att ges möjlighet att delta i kompletterande utbildning.

Högskoleintroducerande utbildning och betygsrätt för SFI

Behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar ser vi kan spela en än större roll för individanpassad integration. Regelverket har till viss del ändrats men behöver ytterligare justering så att lärosätena tex. kan ges uppdrag att ge SFI för akademiker. Lärosätena har kompetensen och kan erbjuda effektiv språk- och introduktionsutbildning för akademiker i en internationell inkluderande miljö. Lärosätena bör erhålla betygsrätt för SFI och resurser för detta bör allokeras till sektorn för högre utbildning.

Särskilt uppdrag till lärosätena för att utveckla samverkan för integrering

Samverkan mellan myndigheter, näringsliv och civilsamhället samt direkt med flyktingars självorganisering är effektiv och kvalitetsdrivande. Sådan samverkan bör fortsatt stödjas särskilt regionalt för att ytterligare kunna bidra till att stärka kompetensutvecklingen genom snabbare integration av akademiker. Lärosätena efterfrågar ett tydligt uppdrag i integrationsarbetet. Akademiker bör mötas upp tidigt av akademin, som redan har uppdraget och kvalitetssäkrad verksamhet för att vägleda och utbilda akademiker på alla nivåer. Utbildningsinsatsen ska vara individuellt anpassad och utformad för att möta kvalifikationskrav för högre utbildning samt behov på arbetsmarknaden. Uppdraget rymmer samtliga aktuella insatser för nyanlända akademiker, akademiker med utländsk examen som varit längre i Sverige, och ska ersätta tillfälliga projekt och begränsade avtal. Förutsättningar för lärosätena att genomföra insatsen skapas genom att medel anslås inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Upphandlingsordning

Med Arbetsförmedlingens upphandling av Korta vägen som exempel, visar vi på behovet av förändring vad det gäller regelverk för uppdrag som är knutna till de behörighets- och/eller poänggivande utbildningar som endast kan ges av universitet och högskolor. Förordningen bör i dessa avseenden stödja en förenklad upphandlingsordning.

Utveckla det internationella samarbetet för att stödja utsatta

Scholars at Risk och Students at Risk och liknande initiativ behöver fortsatt utvecklas och stödjas. Scholars at Risk (SAR) är ett internationellt nätverk inom vilket den svenska sektionen startade den 9 mars 2016. SAR-Sverige koordineras från Göteborgs Universitet. Lärosätena bör aktivt fortsatt utveckla internationella utbyte och samarbeten för att stödja de utsatta inom vår sektor. För flyktinggruppens arbete har samarbetet med European University Association, EUA, och ambassader, varit särskilt viktigt.

Hur började vårt engagemang?

Som en följd av Syrien-kriget vilket bröt ut 2011, men också i relation till andra krig och väpnade konflikter i världen, ökade under 2010-talet antalet flyktingar och människor vilka sökte asyl eller skydd i Europa. År 2015 tog Sverige emot 163 000 flyktingar, vilket ska ses i relation till att drygt 1,32 miljoner människor sökte asyl i Europa samma år. Bland dessa fanns en bred representation av tidigare universitetsanställda, professorer, lärare, administrativ personal och studenter. Antalet flyktingar i världen är emellertid alltjämt rekordhög (UNHCR 2019). De allra flesta flyktingar tar sig inte till Europa, utan är kvar i grannländer till konfliktområden, där pressen bla på att återbygga utbildningsinfrastrukturen är hög. Samtidigt är andelen flyktingar som bedriver högre utbildning försvinnande liten i ett globalt perspektiv, och flertalet flyktingar i världen saknar möjligheter till högre utbildning. På lång sikt blir detta ett än större problem, då länder i krig kommer att behöva utbildad kompetens och arbetskraft i perioder när fred ska byggas och samhällen återskapas. Det finns således flera och tungt vägande skäl för universitetssektorn att engagera sig i frågan om högre utbildning och forskningsmöjligheter för flyktinggrupper och individer med flyktingbakgrund, såväl i ett svenskt som globalt perspektiv.

Sedan hösten 2015 har svenska universitet och högskolor bedrivit ett intensivt utvecklingsarbete för att underlätta för nyanlända akademiker och studenter att ta del av högre utbildning. Arbetet tog sin utgångspunkt i rekommendationer från European University Association (EUA), med uppmaningen till europeiska lärosäten att tillgodose flyktingar med information om utbildningar, att underlätta möjligt tillträde genom preparandkurser, språkutbildningar och kortare vägar in i högre utbildning samt flexibilitet vad gäller validering. Det fanns också ett stort engagemang såväl bland anställda som studenter och ledningarna vid flera av våra lärosäten insåg att det var viktigt att söka underlätta för individer med tidigare akademisk bakgrund eller nyanlända i universitetsstudieålder att kunna komma i kontakt med högre utbildning och/eller forskning. Många spontana initiativ uppstod på landets lärosäten, ofta drivna av engagerade lärare. Behovet

av samordning och gemensamt lärande ledde till att SUHF efter ett nationellt möte i februari 2016, tog ett initiativ och bildade en arbetsgrupp för flyktingfrågor. Uppdragets syfte var att sprida kunskap, påverka beslutsfattare och driva på för förnyelse och utveckling för integration av akademiker. Arbetet skulle ha fokus på den rådande situationen men också vara av sådan art att det var bidragande till långsiktiga hållbara processer för att öka inkludering och möjligheter till validering och kompletterande utbildning för akademiker med utländsk utbildning. Denna arbetsgrupp (se deltagare och representation; appendix) har under fyra aktiva år varit nationellt drivande i flyktingfrågor kopplade till utbildning, en betydelsefull nod för att samla och om möjligt koordinera lärosätenas insatser. Genom gruppens breda sammansättning har initiativ kunnat spridas regionalt och nationellt och ett gemensamt lärande kunnat ske.

Nyanlända akademiker utgjorde ungefär en fjärdedel av individerna i AF:s etableringsfas under 2016, och sågs som en viktig resurs för kompetensförsörjningen i det svenska samhället, till en i jämförelse ringa utbildningskostnad. Utifrån ett långsiktigt perspektiv som främjar återuppbyggnad och stabilitet i krigshärjade länder, är högre utbildning en väsentlig nyckel, och flertalet invandrade akademiker kommer att finnas tillgängliga för svensk arbetsmarknad i många år.

För personer med flyktingbakgrund tar det dock ofta lång tid innan deras kompetens tas tillvara. För att erhålla permanent uppehållstillstånd i Sverige idag måste försörjningskapacitet uppvisas. Incitamenten att snabbt få ett arbete är därför betydande, eftersom inkomst från arbete också ger möjlighet till familjeåterförening. För nyanlända akademiker kan detta innebära att de hellre tar ett mindre kvalificerat arbete än att de satsar långsiktigt på att komplettera sina utbildningar så att de kan få ett arbete som motsvarar deras kompetensnivå. Ur ett samhälleligt perspektiv vill vi lyfta fram vinsten av att nyanlända ges möjlighet att få permanent uppehållstillstånd om de väljer att satsa på fortsatta högskolestudier.

Vissa universitet och högskolor har av regeringen tilldelats nya uppdrag avseende kompletterande utbildningar, huvudsakligen professionsutbildningar samt valideringsinsatser, vilket är positivt. Men under arbetets gång har lärosätena tillsammans med andra myndigheter och regionala aktörer identifierat ett flertal hinder/utmaningar som framförallt har sin grund i lagstiftning och svenska föreskrifter.

I vår rapport ger vi förslag på åtgärder i form av rekommendationer som vi ser främjar inkludering av såväl nyanlända som de sedan längre tid i Sverige bofasta akademikerna med utländsk utbildning, vid alla våra svenska lärosäten. Analys av regionala samarbeten mellan myndigheter och ett flertal samhällsaktörer har tydligt visat vikten av att individanpassade insatser systematiseras för att möjliggöra en långsiktig framgångsrik integrationsprocess (se *Kartläggning av hinder för etableringar av nyanlända akademiker i Skåne*).

Med denna rapport är förhoppningen att vårt arbete tillvaratas och att våra rekommendationer beaktas i syfte att på flera nivåer bidra till att Sverige öppet bemöter och effektivt tar tillvara utländsk akademisk kompetens. Denna kompetensförsörjning är viktig både för vår sektor och för arbetslivet i stort, och för att visa att vi lever upp till att vara det fria, demokratiska och attraktiva land, som är öppet för alla som vill bidra till att göra Sverige attraktivt som kunskapsnation.

Vad gör lärosätena?

SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor tog 2016 initiativet till en nationell enkät för att göra en kartläggning av lärosätenas insatser kopplade till flyktingar och nyanlända med eftergymnasial utbildning längre än 2 år. Universitets- och högskolerådet (UHR), som är representerat i arbetsgruppen, publicerade i samband med UHR-konferensen 28 oktober 2016 resultaten från enkäten i en rapport (Bilaga 2). Redan då pågick ett imponerande stort antal projekt och initiativ inom sektorn, och i flera fall hade samverkan med andra myndigheter och civilsamhället etablerats väl.

I juni 2019 skickades en uppföljande enkät ut, för att få en bild av hur situationen ser ut tre år senare. UHR åtog sig att utföra uppdraget även denna gång. Syftet med enkäten, då och nu, är att visa på de insatser enskilda lärosätena gör för att bidra med lösningar för flyktingar och nyanlända. Lärosätenas utbildningar inkluderande kompletterande utbildningar av olika slag underlättar etablering, integration och inträde på den svenska arbetsmarknaden. I alla lärosätenas uppdrag ligger ett ansvar för breddad rekrytering och allas lika möjligheter vad gäller tillgång till utbildning.

Enkäten 2019 skickades ut till samtliga lärosäten, 47 stycken, och av dessa svarade 35 lärosäten (74,5 % svarsfrekvens). Resultatet redovisas dels i samlad form för hela svarandegruppen, dels uppdelat per lärosäte. Svaren indikerar att det efter tre år kvarstår ett stort engagemang på lärosätena, att samverkan med andra aktörer fortgår och att det på en del lärosäten har skett en utveckling av den interna organisationen för att bättre möta upp målgrupperna flyktingar och nyanlända.

Flera av svaren indikerar att en positiv utveckling har skett; cirka 40 % av lärosätena anger att de har en tjänst avdelad för validering och samordning. Denna siffra är betydligt högre än 2016 då motsvarande siffra var 12 %, och omfattningen varierade kraftigt (5-100 %). I kartläggningen 2016 svarade också 20 % av lärosätena att det hade en tjänst som finansierades inom ramen för UHR:s regeringsuppdrag om reell kompetens. Många lärosäten har utvecklat system och metoder för att bättre kunna hantera bedömning av reell kompetens, och det förefaller alltså som att flera lärosäten nu har tjänster inrättade specifikt för detta. Regional samverkan med exempelvis Arbetsförmedlingen och regionerna har utvecklats betydligt, och flera respondenter lyfter även det positiva med långsiktig samverkan, där parterna genom sina givna roller, t.ex. utbildning, arbetsmarknad, kompetensförsörjning, arbetsgivare, bidrar till gemensamma mål. Sammantaget uppger de flesta ett fortsatt stort engagemang och en vilja att arbeta med nyanlända och flyktingar, men att regelverk och annat som angavs som hinder i kartläggningen 2016 kvarstår till stor del även 2019.

I enkäten tillfrågades även om antalet utförda valideringar, väl medvetna om att det i dagsläget inte går att söka ut uppgifter om reell kompetens i antagningssystemet utan att en manuell hantering sker. Det går inte heller att söka ut utländsk reell kompetens. Därtill råder oklarhet kring definitionen av reell kompetens. En reflektion som UHR gjorde i sitt regeringsuppdrag kring att stödja lärosätenas arbete med bedömning av reell kompetens (REKO 2016-2018), var att den absolut vanligaste grunden för bifall för bedömning av reell kompetens var andra formella meriter, det vill säga vad som inte betraktas som reell kompetens i bedömningshänseende. I enkäten ställdes även frågor om lärosätenas specifikt riktade insatser och aktiviteter. Nedan lyfter vi några exempel av det som rapporterades.

Kompletterande utbildning för utländska akademiker med avslutad utbildning

Regeringen genomförde 2016-2018 en stor utbyggnad av kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning, både vad gäller antalet studieplatser och yrkesinriktningar. Sedan tidigare fanns kompletterande utbildningar för läkare, lärare, tandläkare, sjuksköterskor och jurister samt veterinärer. I utbyggnaden tillkom utbildning för biomedicinska analytiker, psykologer, apotekare, receptarier, ekonomer, ingenjörer och socionomer.

Det är fortfarande så att de tidigare kompletterande utbildningarna (vårstyrken och lärare) är de med flest antal studenter. Några lärosäten anger i sina fritextsvar att vissa inriktningar har haft liten efterfrågan (ekonomer, ingenjörer/arkitekter), medan andra har haft stor efterfrågan (legitimationsyrken). Andra lärosäten pekar på att många sökande faller ifrån på grund av att man inte uppnår behörighetskraven i svenska och engelska, samt svårigheten som föreligger i att möta individuella behov från en heterogen grupp på ett bra pedagogiskt och resurseffektivt hållbart sätt. Flera lärosäten tar upp bristande språkkunskaper som en stor utmaning.

Akademikerförbundet, SSR, har gjort en sammanställning över lärosätenas kompletterande utbildningar med fokus på antal tilldelade platser i form av helårsstudenter (HÅS) och dess utfall, tolkat som antal individer som påbörjat utbildningen. Sammanställningen tydliggör, även om vi inte har tillgång till siffror över söktryck, att det kan finnas problem med hur lärosätena formulerar sina behörighetskrav, som därtill inte alltid är nödvändiga, vare sig enligt förordningen för kompletterande utbildning eller för den sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. Detta får till konsekvens en relativt låg antagningskvot, tabell 1.

Tabell 1. Kompletterande utbildning för personer med utländsk examen – antal platser och utfall 2018

Utbildning	Lärosäte	Antal HÅS	Utfall
<i>Ekonom</i>	MDH	5	i.u.
<i>Jurist</i>	SU	30	29
<i>Psykolog</i>	UU LU UmU	70	28
<i>Socionom</i>	GU SU UmU MaU	60	11
<i>Fysioterapeut</i>	KI	20	8
<i>Läkare</i>	LU GU UmU LiU KI	125	51
<i>Sjuksköterska</i>	GU KI LTU LnU HSiG	125	41
<i>Tandläkare</i>	GU KI MaU	46	21
<i>Barnmorska</i>	KI	15	5
<i>Biomedicinsk analytiker</i>	UU GU LiU HsiK	75	25
<i>Apotekare</i>	UU GU	105	i.u.
<i>Lärare förskollärare</i>	GU SU UmU LiU ÖrU MaU	550	308
<i>Arkitekt/ingenjör</i>	LU (I) KTH (A/I) ChTH (A/I)	145	5
<i>Veterinär</i>	SLU	i.u.	7

Summa

1371

532

Under våren 2019 hölls en konferens på temat *Erfarenhetsutbyte om kompletterande utbildningar*. En heldag för lärosäten och berörda aktörer med syfte att utbyta erfarenheter och blicka framåt kring arbetet med kompletterande utbildning för personer med utländsk examen. Både denna och föregående konferens med samma tema 2018 var välbesökt och fyller sin funktion vad gäller erfarenhetsutbyte. Under vårens möte lyftes bland annat frågan kring hur man ska tolka den nya förordningstexten¹, vilket en presentation hölls om från Stockholms universitet.

Passet om språkets betydelse för studier inom högre utbildning och yrkesutövande väckte många frågor och diskuterades intensivt. *Medskick från konferensen är att validering, antagning, uppföljning och språk är fortsatt bekymmersamt när det kommer till kompletterande utbildningar*. Hur kan sökanden tidigare hitta utbildningarna? Hur finansierar man sina studier? Studenter befinner sig mitt i livet, den personliga finansieringen kan vara bekymmersam. Språketutbildningen, hur kan den lösas på annat sätt då individen har rätt nivå teoretiskt men inte praktiskt? Förbättringsområden som identifierades är genomströmning, marknadsföring och samverkan med arbetslivet, distansutbildning, finansiering för validering och utbildningar med få studenter.

Praktik i staten, en insats med syfte att ge erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter, gäller för personer med funktionsnedsättning samt nyanlända. Regeringen och Arbetsgivarverket uppmanade Sveriges myndigheter om att 2016-2018 erbjuda minst 1 000 praktikplatser per år, varav universitet och högskolor enligt uppmaningen skulle bidra med 153. Det sistnämnda gjordes med råge, tom juli 2016 hade 247 praktikplatser anordnats. Satsningen kvarstod även under 2019. Lärosätena har angivit att under det året anordnades 162 praktikplatser. Andra riktade insatser har även tillkommit så som exempelvis **moderna beredskapsjobb inom staten, riktat mot funktionshindrade och nyanlända**.

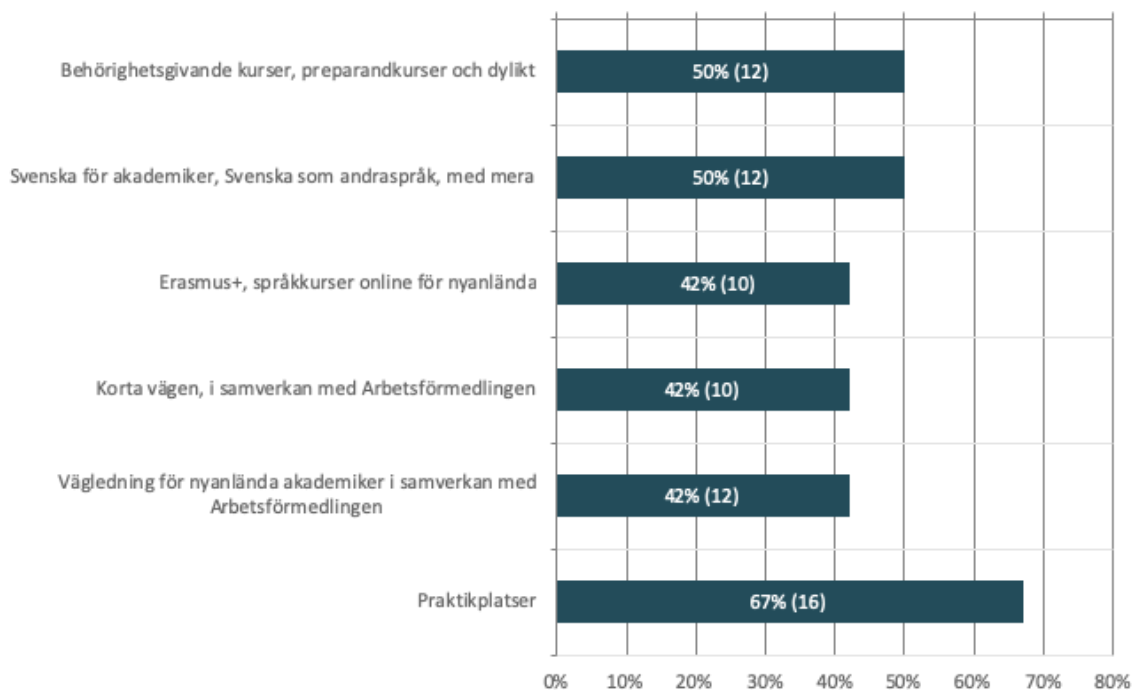
Språkkurs online, är ett annat initiativ från lärosätena som aktualiserades med anledning av flyktingsituationen. EU-kommissionen beslutade 2016, att språkkurser som normalt sett riktar sig till studenter och andra som ska utomlands genom Erasmus+, även ska kunna användas av nyanlända. Universitet, utbildningsanordnare och organisationer i Sverige tilldelades totalt 14 675 licenser för online-kurser i svenska för nyanlända, varav 13 765 licenser gick till universitet- och högskolor. Tio lärosäten uppgav i den uppföljande enkäten att dylika språkkurser fortfarande bedrivs, för närvarande med 987 deltagare.

Åtta lärosäten har angett att de har tagit emot forskare inom **Scholars at Risk**, endast ett lärosäte, Uppsala universitet, anger att de har mottagit studenter inom **Students at Risk**. I enkäten frågades även efter andra utbildningsrelaterade insatser som lärosätena medverkat i, varav ett urval visas i Figur 1.

---

¹Förordning om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning SFS 2008:1101 ändr. 2009:252; 2010:1841; 2014:1533.

Figur 1. Medverkan i ett urval av andra utbildningsrelaterade insatser för nyanlända akademiker

Samverkan med Arbetsförmedlingen och Etableringsuppdraget

Etableringsreformen 2010 syftade till att underlätta och påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet genom insatser som ska ge förutsättningar för egenförsörjning.

I december 2016 var 19 308 personer med eftergymnasial utbildning på två år eller längre inskrivna i etableringsuppdraget på Arbetsförmedlingen (AF). Motsvarande siffra för december 2019 är 6 600. Sammantaget har antalet personer i etableringsuppdraget minskat markant från december 2016, då totalt 64 033 personer var inskrivna, vilket är att jämföra med 29 345 inskrivna personer i december 2019.

Arbetsförmedlingens prognos ligger på en genomströmning på cirka 20 000 personer per år från och med 2020. Tabell 2 nedan visar situationen 2016 jämfört med 2019.

Tabell 2. Antalet inskrivna i etableringen, uppdelat per län, år 2016 och 2019. (Totalsumman innefattar samtliga inskrivna, oavsett utbildningsnivå).

LÄN	2016		2019		
	Eftergym nivå 2 år eller mer	Totalsumma	Eftergym nivå 2 år eller mer	Fou-nivå	Totalsumma
Blekinge län	529	639	123	2	156
Dalarnas län	428	539	104	0	127
Gotlands län	21	25	11	0	14
Gävleborgs län	575	706	100	2	124
Hallands län	598	713	199	2	241
Jämtlands län	151	203	43	1	60
Jönköpings län	868	1066	211	5	261
Kalmar län	541	647	162	2	192
Kronobergs län	303	352	141	0	181
Norrbottnens län	156	201	67	2	85
Skåne län	1922	2320	841	9	1009
Stockholms län	1818	2268	1057	11	1274
Södermanlands län	623	760	160	4	198
Uppsala län	355	441	186	3	226

Värmlands län	305	380	129	0	154
Västerbottens län	145	182	108	2	124
Västernorrlands län	368	462	88	1	107
Västmanlands län	544	657	165	1	202
Västra Götalands län	2378	2843	972	10	1144
Örebro län	647	806	197	1	226
Östergötlands län	742	874	252	1	279
Totalsumma	14017	17085	5316	59	6384

Snabbspår

Arbetsförmedlingen har ett antal insatser som deltagare inom etableringsuppdraget kan ta del av. Snabbspåren består av paketerade kedjor av insatser vilka syftar till att ta vara på nyanländas kompetens inom olika bristyrken. Ett snabbspår kan exempelvis innehålla validering, praktik, språkinsatser och arbetsmarknadsutbildning. Snabbspåren initieras av arbetsmarknadens parter utifrån yrkesområden där det finns arbetskraftsbrist. Några snabbspår finns inom yrken som kräver akademisk examen. I dessa fall har AF ingått överenskommelser med lärosäten om uppdragsutbildning, i vissa fall upp till 30 högskolepoäng. För att ta vara på kompetens trots att det är svårt att fylla platser på campusförlagda utbildningar genomförs nu flera uppdragsutbildningar inom ramen för snabbspår som distansutbildningar.

2016 fanns det 14 snabbspår inom ett 20-tal yrken, 2019 omfattas ett 30-tal yrken. I år har fyra, istället för tidigare sex lärosäten, överenskommelse om snabbspår för lärare och förskollärare. Minskningen beror på vikande deltagarunderlag. Snabbspår för socialt arbete har pausats på grund av att det saknas tillräckligt antal deltagare med rätt kompetens som är inskrivna på AF. Inströmningen till etableringsuppdraget har minskat och av de som kommer har en lägre andel akademisk examen än tidigare.

Tillgänglig statistik från Arbetsförmedlingen visar antalet individer som har genomgått en kompletteringsutbildning på ett lärosäte som en del av snabbspåret. 19 personer har genomgått snabbspåret för djursjukskötare och 22 personer läser för närvarande utbildningen sedan hösten 2019; 225 personer har genomgått utbildningen för samhällsvetare; och 18 personer i socialt arbete. Legitimationsyrken inom hälso- och sjukvård har haft totalt 232 deltagare, varav 206 läkare och 26 sjuksköterskor (t.om januari 2020). Vad gäller lärare har 1 566 personer anvisats 2016-2019. Rekrytering pågår för nya omgångar.

Korta vägen är en utbildningsinsats för utländska akademiker som upphandlas av Arbetsförmedlingen. Utbildningsinsatsen upphandlas vart fjärde år, och är öppen för olika typer av utbildningsanordnare. I det befintliga avtalet är det ett fåtal lärosäten som är leverantörer av Korta vägen. Dock är det ett krav i upphandlingen att alla leverantörer av Korta vägen ska vara knutna till ett lärosäte. I flera snabbspår ingår dessutom Korta vägen som en förberedande insats, där lärosätet och Korta vägen har ett fördjupat samarbete om innehållet.

Vägledning för nyanlända akademiker i samverkan med Arbetsförmedlingen bedrivs av tio lärosäten, något som tillkommit sedan förra kartläggningen 2016. Erfarenheterna är positiva, och har bland annat lett till kompetensutveckling för respektive sektors vägledare.

Pilotverksamhet för bedömning av reell kompetens inom högskolan (REKO)

Universitets- och högskolerådet (UHR) ansvarade under 2016-2018 för ett regeringsuppdrag vilket syftade till att etablera långsiktiga strukturer för bedömning av reell kompetens inom högskolan (REKO). Det bedrevs ett omfattande utvecklingsarbete av 23 lärosäten, där särskilda utvecklingsmedel, 30 miljoner kronor per år, var avsatta för att utveckla metoder och strukturer för validering och bedömning av reell kompetens inom högskolan (Universitets- och högskolerådet, 2019). Det är ett gediget utvecklingsarbete som har bedrivits, nedan följer några exempel.

Malmö universitet beslutade våren 2017 om en implementering av processtrukturer för validering vid universitetet (Struktur för valideringsprocesser vid Malmö högskola 2017). Projektet möjliggjorde en snabbare implementering av valideringsprocessen och bidrog även till den nationella utvecklingen. Vad gäller bedömning av reell kompetens för behörighet anser Mau att processtrukturen till stor del är införd vid universitetet, och att den tillämpas även i praktiken.

Valideringsnätverk Väst har i sitt projekt utvecklat systematiserade gemensamma bedömningar. De sju involverade lärosätena har arbetat utifrån intentionen att ta fram en gemensam överenskommelse med avsikten att godta varandras bedömningar vid tillträde och tillgodoräknande. De har tagit fram en stödmanual för alla som är involverade i valideringsprocessen, där man utgått från rollerna i en dylik process; kartläggare, bedömare och beslutsfattare.

Pernilla Hultberg, projektledare för Valideringsnätverk Väst har i en artikel i Universitetsläraren även lyft hur ett otydligt regelverk hindrar utvecklingen av validering av reell kompetens.

Socialhögskolan vid Lunds universitet har bedrivit en studie vilken har resulterat i en forskningsrapport, som utvecklar dels en valideringsmodell för tillgodoräknande, dels ämnesspecifika valideringskriterier för socionomexamen. Rapporten omfattar även resonemang om tillämpning, vilka risker som kan finnas samt vilken potential validering har inom högskolan.

Under 2018 erhöll Malmö universitet, Högskolan Väst och Umeå universitet av UHR ett kompletterande nationellt samarbetsprojekt kring utvecklingen av praxis för validering av formella, icke-formella och informella kompetenser vid svenska lärosäten. Målet med projektet var att få till stånd en nationell diskussion om lärosätenas praxis inom validering av högre utbildning med inspiration från europeiska erfarenheter och tillgänglig forskning. Se rekommendationer i rapporten *Utveckling av validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande inom högre utbildning*.

Studentengagemang

Vid en stor del av Sveriges lärosäten har under perioden 2016–2019 studentkårerna spelat en aktiv roll i flyktingmottagandet. Sveriges förenade studentkårer (SFS) har även på nationell nivå tagit ställning för att nyanlända ska få tillträde till högre utbildning i Sverige.

Sveriges förenade studentkårers (SFS) dåvarande ordförande Caroline Sundberg skrev på SFS hemsida redan den 10 september 2015 om att SFS "stämmer in i kravet på att Sverige ska ta emot fler människor som befinner sig på flykt". Sundberg skrev bland annat att "högskolan ska vara öppen för alla, även de flyktingar som är studenter eller skulle vilja studera", att SFS ser högre utbildning som "en väg till integration" och att akademien borde "göra mer för att ta emot och ta hand om de personer som kommer hit".

SFS gick senare ut med "fyra förslag för ett öppet kunskapssamhälle". Huvudpunkterna var:

1. Låt asylsökande studera på svenska lärosäten
2. Tydlig och effektiv validering av utländska utbildningsmeriter
3. Avskaffa studieavgifterna för utomeuropeiska studenter
4. Låt högre utbildning vara en väg för fler människor att komma till Sverige

Under åren 2016–2019 har SFS i anslutning till flyktingfrågor framför allt lyft behov av bättre validering samt lösningar inom tillträdessystemet och KPU.

Exempel på lokal nivå

Utöver SFS har ett urval av lokala studentkårer från olika delar av Sverige kontaktats i arbetet med denna rapport i syfte att lyfta exempel på olika sätt som de arbetat med flyktingfrågor under perioden. Kårerna vittnar om ett stort samhällsintresse bland studenterna, som tagit sig uttryck i såväl aktiva ställningstaganden som sociala evenemang.

Redan under hösten 2015 tog Studentkårerna i Malmö tillsammans med ledningen för dåvarande Malmö högskola initiativet till att starta plattformen "Malmö University for Refugees". Akut humanitär insamling via Röda Korset drevs via plattformen och en Facebookgrupp etablerades vilken fortfarande är aktiv. Flera studenter med egen flyktingbakgrund stöttade aktivt med deltagande i språkcaféer, idrotts- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar och information på olika språk till ensamkommande barn. Vid flera utbildningar tog studenterna aktivt initiativ till att genomföra särskilda projekt för lärande utifrån flyktingperspektiv. Inom mentorverksamheten Näktergalen ges studenter och skolbarn möjlighet att mötas med syfte till integrering och långsiktigt bidra till breddad rekrytering.

Umeå studentkår uppger att flyktingfrågor var prioriterade för kåren, framför allt under perioden 2016–2018. Alla studentkårer vid Umeå universitet var delaktiga i att tillsammans med universitet ta fram projektet "Open University" verksamhetsåret 2015/2016 som pågick fram till 2018. Genom att samarbeta med utomstående organisationer var syftet med "Open University" att öka kontaktytan för nyanlända och skapa olika typer av aktiviteter för att främja breddad rekrytering och breddat deltagande. Umeå studentkår anordnade bland annat en alkoholfri sittning 2016 i syfte att främja möten mellan studenter och nyanlända samt en futsaltturnering tillsammans med en interkulturell

idrottsförening 2017. Dessutom anordnades flertalet föreläsningar inom ramen för "Open University".

Stockholms universitets studentkår (SUS) drev 2018 ett språkcafé för nyanlända tillsammans med Folkuniversitetet i syfte att introducera nyanlända för universitetsvärlden samtidigt som de fick öva på svenska språket.

Det studiemotiverande mentorskapsprogrammet Mitt livs val (MLV) där studenter agerar mentorer för nyanlända och ensamkommande ungdomar hålls i både Stockholm och Göteborg. Till exempel har Stockholms universitets studentkår (SUS) hållit i programmet sedan 2018 i samarbete med Samverkansavdelningen vid Stockholms universitet. Sedan ht-19 delar Studentavdelningen vid lärosätet och SUS på ansvaret. Programmet innehåller en mångfalds- och mentorutbildning för mentorerna (studenter) och fyra träffar då mentorer och adepter (ungdomar) samtalar, tar del av föreläsningar, får information om högskolan, lär sig studieteknik m.m. under handledning av MLV. Cirka tjugo ungdomar och tolv mentorer deltar per program och på SU arrangeras två starter varje termin i dagsläget. Intresset från studenter vid lärosätet att axla mentorrollen har varit mycket stort.

Lunds universitets studentkårer (LUS) har i sitt kommunpolitiska ställningstagande (senast uppdaterat 2018) lagt särskild vikt vid flyktingfrågor. Kårerna betonar att Lunds kommun "har ett stort ansvar i inkludering- och integrationsprocessen av nyanlända akademiker". Validering av akademiska meriter och undervisning i svenska språket lyfts fram som särskilda åtgärder som kräver samverkan mellan kommunen och universitetet.

Exempel på regional samverkan

För en lyckad etablering och integrering av nyanlända akademiker är samverkan mellan regionala myndigheter och näringslivet centralt. Under de senaste åren har lärosäten på många olika sätt försökt att bidra till att etableringen av nyanlända akademiker underlättas. I flera regioner gjordes tidigt försök att samverka i flyktingfrågan, men man fick också samtidigt en stor medvetenhet om komplexiteten i denna typ av samverkan. Det är svårt att i detalj redogöra för alla nationella initiativ, varför nedanstående får tjäna som exempel, i vilka ett urval av arbetsgruppens medlemmar har medverkat.

Region Skåne

Den skånska delen av nätverket Lärosäten Syd, dvs Lunds universitet, Malmö universitet, Högskolan Kristianstad och Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp, har sedan 2016 samarbetat i olika projekt med andra myndigheter i Skåne, såsom Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Region Skåne och Kommunförbundet Skåne. Även samarbete med Folkhögskolorna och Folkuniversitetet initierades och pågår. Vid projektstarten upplevdes att det fanns en mycket stor välvilja och ett stort engagemang från alla delar av samhället, men många insatser var okoordinerade och mycket arbete utfördes dubbelt. *Nyanlända akademiker - snabb väg in på arbetsmarknaden* är ett större regionalt projekt kring kompetensförsörjning och integrationen av nyanlända på arbetsmarknaden, vilket också blev ett lärandeprojekt för att kartlägga hinder för etablering av nyanlända akademiker. Projektet genomfördes som ett samarbete mellan Kommunförbundet Skåne, Länsstyrelsen Skåne, Arbetsförmedlingen, Lunds universitet, Malmö universitet, och Region Skåne.

Kartläggning av hinder för etablering av nyanlända akademiker

För att säkerställa att rätt insatser initieras för att möta de utmaningar och flaskhalsar som står i vägen för en effektiv etablering av nyanlända akademiker gjordes en kartläggning. Denna summerade relevanta rapporter och forskning gällande etablering av nyanlända samt genomförde

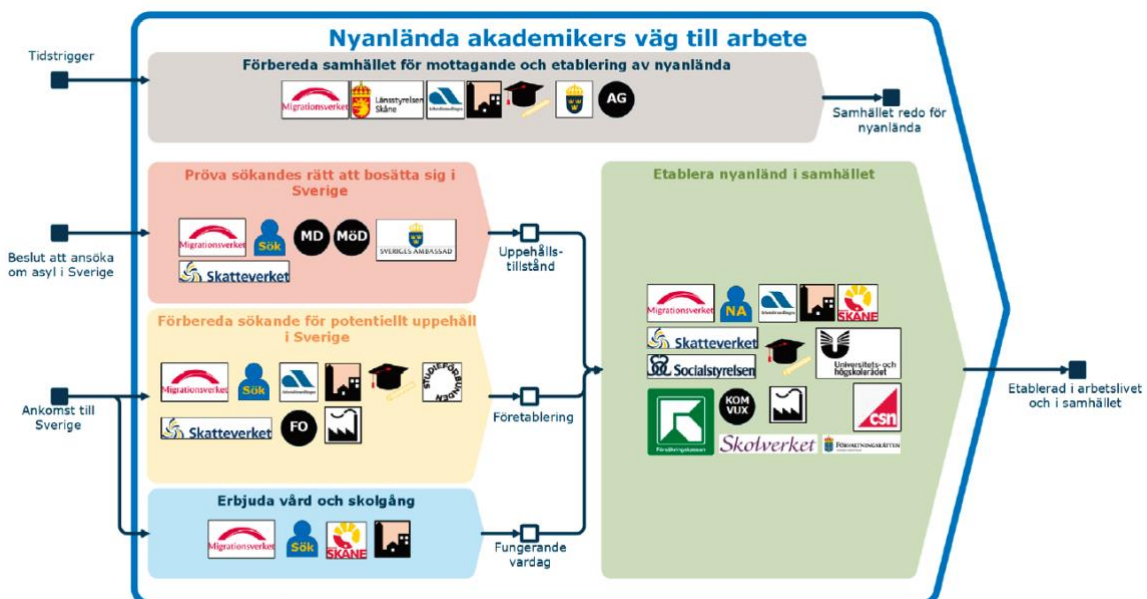
workshops och intervjuer med personer involverade i projektet, offentliga aktörer och arbetsgivare i Skåne. Resultatet pekade ut åtta områden med utmaningar och sju centrala flaskhalsar.

Studien konstaterade att språkkunskaper i svenska utgör den största utmaningen för en effektiv etablering av nyanlända akademiker i arbetslivet. Orsaken till att språket bedöms som ett centralt hinder är att brister i språkkunskaper begränsar möjligheterna för såväl studier som deltagande i arbetsliv. Studien visade också på ett stelbent och oflexibelt system som resulterar i effektivitetsförluster av de insatser som erbjuds nyanlända akademiker. Behovet av ökad flexibilitet och individanpassade lösningar visade sig vara centralt för att uppnå en effektivare etablering av nyanlända akademiker.

Arbetsförmedlingen är den nationella aktör som hittills har haft centralt ansvar för etableringsprocessen. Ansvar för att stärka nyanländas akademikers möjlighet till etablering på skånska arbetsmarknaden ligger dock hos flera aktörer. För att etableringsinsatserna ska lyckas krävs att lärosätena och övriga myndigheter, tillsammans med civilsamhället, arbetsgivare, och Arbetsförmedlingen tar ett gemensamt grepp om helheten. Från rapporten har nedanstående figur hämtats för att visa komplexiteten av de processer som ingår i etableringen, Figur 2.

Inom projektet, *Nyanlända akademiker - snabb väg in på arbetsmarknaden* med delfinansiering från Tillväxtverket, genomfördes också i samverkan med Arbetsförmedlingen två piloter med kompletteringsutbildningar riktade till nyanlända akademiker, civilingenjörer (Lunds universitet) respektive studiehandedare (Malmö universitet). I projektet ingick hela kedjan från kartläggning, validering, prövning och kompletteringsutbildning. Parallellt med detta utvecklades och bedrevs kvalificerad SFI-undervisning av lärosätena.

Utifrån de lärdomar som drogs utvecklades två ytterligare utbildningar som fortfarande pågår; en för webb-och systemvetare kompletteringsutbildning (ej att förväxla med kompletterande utbildning) och en för att förbereda inför kunskapsprov inför ansökan om legitimation för läkare. Det senare utgör ett samarbete sedan 2017 mellan Medicinska Fakulteten och Sjukvården i Skåne och Arbetsförmedlingen, och är nu en del av det nationella snabbspåret för legitimationsyrken, där Region Skåne finansierar de deltagare som inte är inskrivna på AF.

Roller			
	Migrationsverket		Arbetsgivare
	Regeringen		Sökande
	Länsstyrelsen		Nyanländ
	Arbetsförmedling		Skatteverket
	Kommun		Studieförbunden
	Lärosäte		Region Skåne
			Försäkringskassan
			Skolverket
			Universitets- och högskolerådet
			Centrala studiestödsnämnden
			Socialstyrelsen
			Förvaltningsrätten
			Migrationsdomstolen
			Migrationsöverdomstolen
			Sveriges ambassad
			Övriga aktörer
			Komvux
			Frivilligorganisationer

Figur 2. Etableringens fem processer och all de aktörer verksamma med insatser inom etableringens olika processer (från Nyanlända akademiker - snabb väg in på arbetsmarknaden - Region Skåne 2018).

Arbetsförmedlingen har tillsammans med Malmö universitet och Malmö stad genomfört ett antal snabbspår för lärare och förskollärare på arabiska. Denna insats har möjliggjort att nya resurser kunnat bibringas skolverksamheterna i staden.

Vägledning för nyanlända akademiker - NYAK

Ytterligare ett viktigt projekt bör nämnas, NYAK - Nyanlända Akademiker, som är ett samarbetsprojekt initierat av Malmö universitet för studievägledning av nyanlända akademiker. Projektet är finansierat av Arbetsförmedlingen, och omfattar alla de skånska lärosätena och Arbetsförmedlingen, med syfte att ge skräddarsydd information och vägledning för nyanlända akademiker som ingår i Arbetsförmedlingens etablering.

Region Östergötland

Linköpings universitet (LiU) engagerade sig tidigt i snabbspårsverksamhet för att bidra till nyanländas etablering, dels för lärare och dels för medicinskt utbildad personal i samarbete med Region Östergötland. LiU har också samarbetat med Arbetsförmedlingen gällande praktikplatser för nyanlända akademiker samt stöttat en rad utvecklingsprojekt som studenters och anställda ansökt om och verkställt.

Exempel på utvecklingsprojekt var anordnandet av studiebesök för skolor med hög andel nyanlända elever, juridisk vägledning för nyanlända, estetisk workshop för nyanlända med familjer samt utbildningsinsats för aktörer som arbetar med hbtq-flyktingar. LiU har drivit Korta vägen samt ökat insatser för att marknadsföra vägar till att påbörja, komplettera eller validera utbildning såsom kurser i svenska, kompletteringsutbildningar, basår och aspirantutbildningen.

Västra Götaland

Lärosätena i Västra Götalands region har gemensamt i olika konstellationer och tillsammans med regionen samt andra aktörer i området samverkat för asylsökande och nyanländas inkludering. Göteborgs universitet, Högskolan i Borås och Högskolan Väst samverkade 2015 -2018 med Västra Götalandsregionens genom ett gemensamt Regionalt forskningsråd för interkulturell dialog. Rådet arrangerade seminarier och konferenser samt initierade och drev ett antal mindre forskningsprojekt där också andra aktörer medverkade. Inom projekten utvecklades kunskap om flyktingars, asylsökandes och nyanländas situation. I Göteborg har Arbetsförmedlingen tillsammans med universitetet, förutom snabbspår för lärare och förskollärare även arrangerat information- och

vägledningsträffar. Högskolan Väst har sedan 2018 ett samverkansavtal med Arbetsförmedlingen i nordvästra delen av regionen (Fyrbodalen) rörande vägledningssamtal för akademiker i etablering.

Valideringsnätverk Väst samordnas av Göteborgs universitet och består av sammanlagt sju lärosäten – Chalmers, Göteborgs universitet, Högskolan i Borås, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Skövde, Högskolan Väst och Jönköping University. Inom nätverket har man tillsammans arbetat fram en stödmanual som kan användas för validering relaterad till akademisk utbildning. Manualen är utformad som ett metodmaterial för bedömning av reell kompetens vid tillträde till utbildning, tillgodoräknande av utbildning och för validering av avslutad akademisk utbildning med ofullständig dokumentation. Valideringsnätverket Väst vilar på en överenskommelse om samverkan i syfte att stödja fortsatt samarbete kring validering av reell kompetens där lärosätena tar stöd i varandras bedömningar och därmed möjliggörs att en bedömning som är gjord på ett lärosäte ska kunna godtas av övriga lärosäten. För mer information se: <https://medarbetarportalen.gu.se/educational-affairs/current-projects/finished-projects/?;jsessionid=1p3odwpo820ou1w0ss6wsch2hh?selectedSegment=valideringsprojekt&t&skipSSOCheck=true>.

Mentorskap Tillsammans med bland annat Integrationscentrum i Göteborgs Stad samarbetar Göteborgs universitet sedan tre år tillbaka i mentorsprogrammet "Universitetsvän" med fokus på ömsesidigt lärande och utveckling. Det totala antalet deltagare uppgår till ca 150 personer som bildar mentorspar bestående av 75 studenter vid Göteborgs universitet och 75 nyanlända. Programmet innehåller dels fem tematiska träffar varannan vecka och dels individuella möten mellan deltagarna och deras mentorer. Teman som behandlats vid dessa träffar /workshops har handlat om mentorskapsrelation, kommunikation, interkulturell kompetens, välbefinnande och mental hälsa, samt värderingar och beslutsfattande.

Konsten att delta Väst Göteborgs universitet tillsammans med Kultur i Väst, Västra Götalandsregionen, deltar i projektet "Konsten att delta Väst" som drivs av Konstnärernas Riksorganisation. Projektets övergripande syfte är att genom mentorskap ge stöd till nyanlända och/eller utlandsfödda bild- och formskapare att komma in i den svenska samhällsstrukturen med fokus på kultur och konst. En grupp professionella bild- och formskapare som redan är etablerade i Sverige knyter här kontakt med nyanlända utländska kollegor för att erbjuda en sex-månaders ömsesidig lärandeprocess där en etablerad konstnär/bild- och formgivare fungerar som mentor till en kollega som är ny i Sverige. Programmet är en del av ett nationellt projekt där Kultur i Väst och Göteborgs universitet bidrar med utformning av stödmaterial, introducerande workshops och en avslutande träff efter sex månader. GU:s ansvar och roll inom detta samarbete bygger på universitetets mentorsprogram "Universitetsvän". Första gruppen av sammanlagt tre som startat under 2019 inom "Konsten att delta Väst" avslutade sitt sex månaders långa matchningsprogram den 12 december 2019. Det var ett känsloladdat ögonblick då det visade sig att programmets mål uppnåtts och lett till nya samarbetsprojekt för mentorsparen i form av tematiska utställningar, studieresa i Mellanöstern, gemensam konstateljé och ett konstnärernas mammakollektiv.

Regionen var en partner för de västsvenska lärosätenas arbete inom ramen för REKO-projekten. Samverkan har dessutom skett i en lång rad sammanhang där lärosäten samt regionen deltagit tillsammans med den av asylsökande egenorganiserade föreningen Support Group Network, (SGN). Ett sådant exempel är då Västra Götalandsregionen 2017 tog emot besök från European Integration Network. I det arrangemanget var bland andra Göteborgs Universitet, Högskolan Väst och SGN delaktiga. Många av SGN:s aktiviteter och projekt har haft stöd från regionen och deltagande från de västsvenska lärosätena. Högskolan Väst har ett särskilt samverkansavtal med SGN.

Projektet *Inclusive Internationalisation* med start 2017 syftar till att underlätta inträdet på den svenska arbetsmarknaden för nyanlända (definierat som att ha varit i Sverige högst 5 år) med forskarbakgrund. Inclusive Internationalisation organiseras av Göteborgs universitet, Chalmers, Högskolan Borås och Högskolan Väst i samarbete med Arbetsförmedlingen med delfinansiering från STINT. Genom en serie workshops (4 st) får de nyanlända kunskap om forskningsverksamhet i Sverige samt möjlighet att utveckla generiska färdigheter som behövs i arbetslivet.

Region Västernorrland och Jämtland Härjedalen

Mittuniversitetet (MiU) har i samverkan med Folkuniversitetet utifrån ett gemensamt samarbetsavtal, arbetat med inkluderingsfrågor. Arbetet inriktades på gemensamma inkluderande aktiviteter i integrationsarbetet med tyngdpunkt i region Västernorrland och Jämtland Härjedalen.

MiU har erbjudit Vardagssvenska på en rad platser i regionen. Lärosätet har funnits på många av regionens asylboenden och bedrivit undervisningen på plats, för att underlätta för deltagarna. Kursledarna i Vardagssvenska har oftast ett annat språk än svenska som modersmål, vilket är en stor tillgång i undervisningen eftersom det förenklar kommunikationen mellan deltagare och lärare och på så sätt skapar en gynnsam lärsituation. Kurserna förbereder deltagarna inför fortsatta studier på SFI.

Med målet att bygga upp valideringskompetens vid Mittuniversitetet och Folkuniversitetet genomförs valideringsarbete på våra Campusorter och genom uppsökande verksamhet. Målsättningen var också att samordna olika valideringsinsatser och tydliggöra verktygslådan av de valideringsinstrument som finns.

”Open lecture” var en föreläsnings- och lektionsserie vilken vänder sig till alla som vill träna och utveckla sin svenska och utgör inte en kurs i traditionell bemärkelse. I ”Open lecture” möter man olika lärare, föreläsare och inspirationspersoner som bidrar på olika sätt.

Kan vi bli bättre på att öppna upp och tillgängliggöra våra lärosäten?

Grundläggande behörighet till svensk högre utbildning förhåller sig i huvudsak till formell förutbildning. Utbildningar inom högskolan bygger på den grund som svensk gymnasieskola ger. Avgörande är dock att ha *förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen*. Validering av reell kompetens för behörighet är sedan många år en rättighet för sökande till högskolan. Validering kan även vara ett verktyg för *breddad rekrytering*, vilket Universitets- och högskolerådet (UHR) visar i en genomförd kartläggning. Kartläggningen verifierar också att det råder konsensus bland lärosäten om att bedömning av reell kompetens bidrar till breddad rekrytering (UHR 2016).

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) framhåller i en rapport om framtidens behov av högskoleutbildade att det behövs fortsatta insatser att bedöma tidigare utbildning eller validera annan erfarenhet i relation till högre utbildning. Målet är att individer ska kunna använda denna bedömning vid ansökan till eller för tillgodoräknande inom högre utbildning, eller för att kunna bli yrkesverksam i den eller de sektorer som utbildningen och erfarenheten är relevant för (UKÄ 2019, s. 34). Det som efterfrågas från flera av arbetsmarknadens parter är ett mer flexibelt system, som bättre möter upp individens behov i *det livslånga lärandet*.

Validering och Valideringsdelegationen (2015-2019)

Europeiska unionens råd beslutade 2012 om rekommendationen gällande validering av icke-formellt och informellt lärande, för att främja utvecklingen av system för validering. Sverige har ställt sig

bakom rekommendationen och åtog sig därmed att senast 2018 ha inrättat arrangemang för validering som gör det möjligt för enskilda att få sin samlade reella kompetens bedömd och erkänd.

Valideringsdelegationen har i sitt arbete haft att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Det återstår enligt delegationen ett arbete för att strukturerna för validering ska bli överblickbara, effektiva och långsiktigt hållbara. För att få till stånd ett nationellt, sammanhållet och permanent system för validering behövs en tydligare reglering, en ändamålsenlig övergripande organisering samt finansieringslösningar som ger stabila förutsättningar för utveckling och incitament för att genomföra validering.

Delegationen konstaterar att medan Skolverkets och Myndigheten för yrkeshögskolans uppdrag att främja validering har förtydligats under senare år, har Universitets- och högskolerådet för närvarande inget uppdrag att främja validering inom högskolan, vilket ger sämre förutsättningar för att etablera varaktiga strukturer för arbetet med bedömning av reell kompetens inom högskolan. I Valideringsdelegationens delbetänkande "Validering i högskolan - för tillgodoräknande och livslångt lärande" (SOU 2018:29) rekommenderas att lärosätena samarbetar för att ta fram gemensamma riktlinjer i form av rekommendationer för arbetet med erkännande av tidigare lärande. I slutbetänkandet "Validering - för kompetensförsörjning och livslångt lärande" (SOU 2019:99) föreslås att Universitetskanslersämbetet ges uppdrag att i samverkan med Universitets- och högskolerådet leda arbetet med att ta fram rekommendationer för lärosätenas arbete med validering. Vi anser dock att lärosätena äger denna fråga och fortsatt bör utveckla och anpassa de modeller som tagits fram inom REKO projektet. Sveriges universitets- och högskoleförbund ser vi utgör en samlad kraft för att leda och ta fram gemensamma rekommendationer för validering.

I Valideringsdelegationens slutbetänkande föreslås en ny övergripande förordning om validering. Vidare föreslås att bestämmelser om behörighet för tillträde till utbildning och om möjlighet till tillgodoräknande inom utbildning i högskola och yrkeshögskola ska tillföras en upplysning om möjlighet till validering enligt den övergripande förordningen om validering.

Våra gemensamma utmaningar

Arbetsgruppen för flyktingfrågor ser det som synnerligen viktig att förändringar görs på nationell nivå så att integreringen av den förhållandevis stora gruppen invandrade akademiker som valt Sverige som sitt nya hemland avsevärt förbättras. Dessa individer utgör en viktig potentiell resurs för kompetensförsörjningen i Sveriges framtida akademiska miljöer, offentliga och privata sektor, till en i jämförelse ringa utbildningskostnad. Genom dagens regler om uppehållstillstånd tvingas individer i första hand att prioriterar arbete före utbildning, vilket gör att samhället går miste om ett värdefullt och långsiktigt akademisk kompetenstillskott.

Utbildningsinsatser som ges av lärosätena är av hög kvalitet och är attraktiva för arbetsgivare med behov av kvalificerad arbetskraft. För dessa arbetsgivare innebär det ett betydande tillskott av kompetens med en relativt liten insats. För de nyanlända akademikerna själva, som behöver etablera nya nätverk och plattformar för sin fortsatta karriär i ett nytt land, är att tidigt komma i kontakt med den akademiska miljön både motiverande och identitetsstärkande.

En positiv bieffekt av att lärosätena möter upp behoven hos nyanlända akademiker med olika insatser är att akademins internationella nätverk breddas och internationalisering på hemmaplan stärks. Detta möjliggör i sin tur mångfald i byggandet av en attraktiv internationell mötesarena för alla med akademisk kompetens och bidrar till att stärka Sverige som kunskapsnation.

Med ett större ansvar och långsiktiga resurser för landets universitet och högskolor för nyanlända akademikers integrering i akademiska miljöer och etablering på arbetsmarknaden, skulle samhällets insatser bli mer effektiva än de är idag.

Under 2018 gjordes vissa författningsförändringar för att underlätta för nyanlända. Trots detta kvarstår problem både på individ- och systemisk nivå, för att högskolesektorn effektivt ska kunna befrämja svensk arbetsmarknad med de akademiska kompetenser som nyanlända akademiker besitter. De svenska universiteten och högskolorna har, särskilt under de senaste tre åren, utvecklat och etablerat strukturer för inkludering av nyanlända, men såväl brister i det svenska regelverket som i tillgängliga resurser hindrar oss från att delta effektivt i att främja akademikers etablering och integrering både i det offentliga och i näringslivet.

Förslag på förändringar i regelverk och allokering av ekonomiska resurser

Lärosätesrepresentanterna i SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor föreslår följande:

- Tillvarata utländska akademikers kompetens – för framtida kompetenstillskott och förändra lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige
- Underlätta för fler att komma i fråga för kompletterande utbildning
- Påskynda arbetet med att utveckla validering och bedömning av reell kompetens
- Ytterligare förbättra för lärosätena att kunna ge behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar
- Ge lärosätena möjlighet att erhålla betygsrätt för SFI
- Förändra förordningen om uppdragsutbildning

Tillvarata utländska akademikers kompetens – för framtida kompetenstillskott

Påbörjade studier på en kompletterande utbildning och högre utbildning i allmänhet ska kunna ge möjlighet till permanent uppehållstillstånd på likvärdigt sätt som ett arbete.

De tillfälliga uppehållstillstånden och villkoren för att få ett permanent uppehållstillstånd innebär ett hinder för en långsiktig inkludering på arbetsmarknaden. Att få permanent uppehållstillstånd, och därmed möjlighet till familjeåterförening, är idag enbart möjligt om personen kommer i arbete. Risken är överhängande att nyanlända med akademisk utbildning istället för att välja kompletterande utbildning väljer ett arbete de är överkvalificerade för. Detta utgör också ett problem för svenska arbetsgivare som i nuläget har stor brist på arbetskraft inom just dessa högspecialiserade yrken. Dagens regler om permanenta uppehållstillstånd gör därför att Sverige går miste om att nyanlända akademikers kompetens tas tillvara. För att inte snedvrider incitamenten till att söka utbildningar bör arbete och att påbörja en studiemedelsberättigad utbildning på högskolenivå ses som likvärdigt ur etableringssynpunkt, och även behandlas som likvärdigt vad gäller möjlighet till permanent uppehållstillstånd. Ur ett samhälleligt perspektiv är det en stor vinst om nyanlända ges möjlighet att få permanent uppehållstillstånd om de väljer att satsa på högskolestudier.

Underlätta för fler att komma i fråga för kompletterande utbildning

Högskolan har enligt HF ansvaret att bedöma reell kompetens för tillträde och ska till en kompletterande utbildning kunna anta sökande; med nästan avslutad utbildning samt sökande med ofullständig utbildningsdokumentation, som bedöms ha förutsättningar att kunna genomföra den kompletterande utbildningen för att få behörighet att utöva yrket den utländska utbildningen förberett dem för.

Kompletterande utbildningar är avsedda att ge de studerande möjlighet till anpassad komplettering av sin tidigare utbildning för att de ska kunna utöva sitt yrke i Sverige. Därigenom underlättas också tillvaratagandet av den kompetens som kommer från andra länder. Utöver behörighetskravet om en avslutad utländsk utbildning får högskolan sätta upp särskilda krav på förkunskaper. Dessa krav ska vara nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen (5 §). För att inte riskera att försena individens väg tillbaka till sitt yrke bör sådana krav på förkunskaper sättas i relation till högskolans möjligheter att ge t.ex. språkstöd och ett individuellt anpassat upplägg inom utbildningens ram. Genom förändringar i förordningen (SFS 2018:1497) har det getts ökade möjligheter att snabbare stödja den nyanländes väg till arbete. Det är viktigt att undvika förkunskapskrav som egentligen inte är nödvändiga. Ju högre förkunskapskrav som sätts upp desto längre tid kan förflyta innan utbildningen kan påbörjas. Sådana förseningar riskerar att leda till att yrkeskompetensen försämras medan personen tillägnat sig formella förkunskaper som med relevant utformat stöd inte hade varit nödvändiga för att klara utbildningen

Förordningen om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning (SFS 2008:1101) har ändrats i linje med tidigare förslag från SUHF (SFS 2018:1497 samt 2018:1506). Gruppen som kan komma ifråga för utbildningen har vidgats och det har införts en möjlighet att utöver den maximala omfattningen om 120 hp också kunna ge kompletterande språkutbildning upp till 30 hp. Förordningen syftar till kompletterande utbildning för personer "som har en *avslutad* utländsk högskoleutbildning eller en *annan avslutad* utländsk eftergymnasial utbildning som motsvarar en utbildning enligt högskolelagen ...". Målet med utbildningen ska vara att avlägga en examen enligt högskolelagen motsvarande den utländska utbildningen eller få kunskaper för eller kunna få behörighet att utöva yrket den utländska examen förberett dem för. Med förändringen fördes det in en ny formulering där utbildningen också kan syfta till att få kunskaper för att i Sverige utöva ett yrke som den utländska utbildningen är relevant för. För att vara behörig till kompletterande utbildning måste en student ha en avslutad utbildning och uppfylla krav på förkunskaper som högskolan ställer. Förändringen har vidgat kretsen av de som kan ses som behöriga, men omfattar fortfarande en för snäv grupp. Det kan dessutom vara så att tolkningar av behörighetskraven i praktiken är onödigt hårda. Exempelvis gällande språkravet eller att man i realiteten prövar sökande mot en specifik svensk utbildning i stället för personens utbildning och kompetens mot relevansen för yrket.

Det är rimligt att anta att det i landet finns ett stort antal personer som inte omfattas fullt ut av behörighetskraven i förordningen men ändå har de kunskaper och erfarenheter som är nödvändiga för studier inom en kompletterande utbildning. En sådan grupp kan vara personer som tvingats avbryta sina studier i slutfasen av en utbildning vid ett utländskt lärosäte.

En annan grupp kan utgöras av dem som av någon anledning har en inte fullt avslutad formell utbildningsgång, men ändå har erfarenhet från det yrke som den kompletterande utbildningen avser. Ytterligare grupper kan vara de som till följd av flykt saknar fullständig dokumentation från sin utbildning.

Arbetsgruppen anser att lärosätena redan idag med stöd av nuvarande förordning kan validera de personers kompetens som idag saknar fullständig dokumentation, samt kompetens erhållen genom utbildning som inte är direkt jämförbar med svensk utbildning men har relevans för yrket. UHR bidrar

med att tillhandahålla antingen ett utlåtande på de handlingar som finns, alternativt en beskrivning (background paper).

Med ökad förmåga att utföra valideringar vid svenska lärosäten är det rimligt att ändra förordningens §2 rörande syftet och §5 om behörighet så att det tydligt framgår att det är lärosätets bedömning av den sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen som är avgörande för behörighet.

Påskynda arbetet med att utveckla validering av kunskaper och färdigheter som inte förvärvats vid svenska lärosäten

- *Den reella möjligheten för lärosätena att ge förhandsbesked måste öka, och regelverket kring detta behöver tydliggöras.*
- *Resursfördelningen till universitet och högskolor måste ta hänsyn till att validering är en resurskrävande verksamhet för vilken ekonomisk ersättning måste ges. Detta tydliggörs också i Valideringsdelegationens delbetänkande "En nationell strategi för validering" (SOU 2017:18).*
- *Regelverket behöver moderniseras och arbetssättet utvecklas för att öka lärosätenas möjligheter att göra generösa bedömningar och samtidigt kvalitetssäkra processen vid tillgodoräkningen.*
- *Lärosätena behöver större och mer flexibla möjligheter att kunna erbjuda de utbildningsdelar som en individ efter en validering behöver komplettera med för att nå sina utbildningsmål. Regelverk och arbetssätt härvidlag behöver ses över.*
- *En nationell struktur behöver skapas som tillförsäkrar individen en likvärdig, rättssäker och transparent bedömning av sitt tidigare lärande. Lärosätena måste i högre grad erkänna varandras valideringar, vilket förutsätter en utvecklad samverkan mellan lärosäten, vilket också kan bidra till ökad kostnadseffektivitet.*
- *SUHF bör snarast starta ett arbete för att omarbета och utveckla de egna rekommendationerna för validering. (SUHF, 2003: Rekommendationer för arbetet med att validera reell kompetens inom högskolan SUHF dnr 42/03)*

Det är av största vikt att det finns kvalitetssäkrade system för validering av reell kompetens, både för kompetens som individen utvecklat informellt genom yrkesverksamhet eller på annat sätt, och för kunskaper och färdigheter som tillägnats inom formell utbildning, men där individen saknar dokument som styrker lärandet. Valideringen måste genomföras i ett tidigt skede. Arbetsgruppen anser att lärosätena äger denna fråga och fortsatt bör utveckla och anpassa de modeller som tagits fram inom REKO projektet. Sveriges universitets- och högskoleförbund ser vi utgör en samlad kraft för att leda och ta fram gemensamma rekommendationer för validering.

Under de senaste åren har flera initiativ tagits för att öka tillgängligheten och höja kvaliteten i arbetet med bedömning av reell kompetens/validering av tidigare lärande inom universitet och högskolor. Dock saknas finansiering för att universitet och högskolor ska kunna genomföra validering för tillgodoräkningen på grundval av studentens reella kompetens. Därutöver finns det ett stort behov av förhandsbesked, inte minst bland personer som flytt till Sverige och fått uppehållstillstånd här, men även för andra som exempelvis står inför omställning eller funderar över ett karriärbyte. Förhandsbesked ingår dock inte idag i lärosätenas uppdrag och det saknas regelverk kring frågan. Ekonomisk ersättning saknas även i detta fall.

Lärosätena behöver resursmässigt stödjas i sitt arbete med validering av kunskaper och färdigheter tillägnade i annat sammanhang än inom högre utbildning och tydligare strukturer och rutiner införs. Det är därför mycket viktigt att en varaktig nationell struktur kommer till stånd, och att alla lärosäten tydliggör att validering för behörighet och tillgodoräknande är något som ingår i lärosätenas uppdrag och ska genomföras med kvalitet och systematik.

Ytterligare förbättra förutsättningarna för lärosätena att ge behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar, inkluderande språkutbildning

Avsätt särskilda resurser för förberedande utbildning som möjliggör språkstudier på universitetsnivå och ger förutsättningar att genomföra utbildning i ämnesspecifika kurser, erhålla studie- och karriärvägledning, genomgå relevant samhällsorientering samt mentorskap och praktik.

- Ge lärosätena möjlighet att erhålla betygsrätt för SFI.

Det råder konsensus bland svenska lärosäten om att de flesta nyanlända som lyckats få en studieplats på högskolan har för stora brister i svenska (ibland även i engelska) för att klara studierna tillfredsställande. Även om många utbildningar ges på engelska och inte alla jobb kräver kunskaper i svenska, är brister i svenska språket ett avsevärt hinder för inkludering både på lärosätet och senare i samhället.

Språkundervisningen måste anpassas till individens kunskapsnivå. Det finns därför ett stort behov av behörighetsgivande utbildningar i svenska och engelska, vilka också är anpassade till de krav på språkkompetens som finns i högskolesystemet liksom preparandutbildningar kring metod, studieteknik och vetenskapliga förhållningssätt. Detta ger en snabbare väg till högre utbildning.

Förordningen 2018:1510 om Behörighetsgivande högskoleintroducerande utbildningar har skapat större frihetsgrader jämfört med äldre förordningar. Vad gäller *behörighetsgivande studier* så har en förordningsändring öppnat upp för mer gynnande bestämmelser avseende tillgodoräknande. Två tidigare förordningar har numera skrivits om till en, där en av förändringarna är att de som läser en behörighetsgivande utbildning numera omfattas av högskoleförordningen, vilket bland annat möjliggör för nyanlända att få sina akademiska meriter tillgodoräknande i ett mycket tidigare skede.

Utbildning ska kunna ges inom ramen för lärosätenas nuvarande anslag. Arbetsgruppen anser dock att det krävs riktade resursförstärkningar till lärosätena för nyanlända akademikers språkstudier som relaterar till den akademiska inriktningen. Detta är troligen en av de viktigaste åtgärderna som skulle kunna göras för att påskynda integreringen, dvs att låta nyanlända akademiker tidigt befinna sig i en universitetsmiljö och att språkundervisningen och andra preparandkurser ges av universitetslärare.

Det bör ges möjligheter för de lärosäten som så önskar att kunna ge SFI-utbildning på uppdrag och att utfärda betyg för densamma. Idag kan Skolinspektionen inte pröva ett lärosätes ansökan om betygsrätt i enlighet med Förordningen om vuxenutbildning. Eftersom lärosätena inte kan ansöka om betygsrätt för SFI försvåras samverkan inom exempelvis Arbetsförmedlingens uppdrag kring nyanländas etablering där betygsrätten anses vara nödvändig.

Förändra förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor SFS 2002:760

Arbetsgruppen vill lyfta fram de problem högskolesektorn upplever genom att lärosätena i dagsläget inte har egna resurser för utbildningar utanför ordinarie uppdrag, utan tvingas förlita sig på kortsiktiga upphandlingar, i första hand med Arbetsförmedlingen. Vi väljer att göra detta utifrån exemplet *Akademikerspåret Korta vägen*.

Den senaste upphandlingen av *Akademikerspåret Korta vägen* (2018) signalerade tydligt att lärosäten förväntades ha en tydlig roll i utbildningsinsatsen. Kursmoment som akademisk svenska, akademisk vägledning och metodik inom högre utbildning (analys samt källkritik) angavs som krav för leveransen. Syftet var sannolikt att, parallellt med att rusta individerna för kvalificerade tjänster på arbetsmarknaden, också stimulera deltagarna till vidare studier.

Möjligheten för högskolan att bedriva uppdragsutbildning är kopplat till ett krav på full kostnadstäckning (Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor 2002:760, § 5). Detta krav går inte att uppfylla för leverantörer i *Akademikerspåret Korta vägen*. Dels eftersom en garantinivå för antal deltagare vid antagning inte ges fortlöpande under avtalsperioden och dels för att ersättningen till leverantören upphör omedelbart om deltagare under pågående program avbryter insatsen, t.ex. p g a anställning eller studier. Dessutom innebär avtalsperioden på 2 år, med *möjlighet* till fortsättning under ytterligare 2 år (1+1), svårigheter att planera för bemanning över tid samt rekrytera och behålla kvalificerad personal. Upphandlande myndighet, i detta fall Arbetsförmedlingen, beslutar om insatsen ska förlängas eller inte och leverantörer för *Akademikerspåret Korta vägen* har att rätta sig efter dessa beslut, enligt avtalet.

Lärosätena har dessutom kravet att leverera utbildning med hög kvalitet, vilket är viktigt för utrikesfödda akademiker som rustas för en akademisk karriär. Utrymmet för att lyfta fram kvalitetsaspekten i anbudsförfarandet för *Akademikerspåret Korta vägen 2018* var begränsad till en beskrivning av ett referensuppdrag utan några som helst kvalitetskrav på själva utbildningsinnehållet. Kvalifikationsnivån hos studie- och karriärvägledare samt lärare i svenska var de enda parametrar som gav poäng i anbudet. Av de leverantörer som uppfyllde den högsta kvalifikationsnivån, vann den leverantör som erbjöd lägst pris. Eftersom kvalitetskraven i upphandlingen av *Akademikerspåret Korta vägen 2018* var begränsade var det i praktiken endast priset som blev avgörande, vilket betyder att, om kraven på full kostnadstäckning skulle hållas kunde universitet och högskolor inte lägga konkurrensmässiga priser.

Sannolikt syftar kravet på att leverantörer av *Akademikerspåret Korta vägen* ska inneha betygsrätt för högre utbildning att man önskar kvaliteten i leveransen. Kravet på betygsrätt kan dock ersättas av ett samarbete med en aktör som uppfyller detta krav. Svårigheter för lärosäten att gå in som projektägare har inneburit att flertalet Korta vägen över landet drivs av aktörer som har ingått sådana samarbeten med lärosäten. Upphandlingen specificerar dock inte hur detta samarbete ska se ut vilket riskerar att lärosäten agerar som "garanter för kvalitet" i leveransen utan att egentligen ha varken inflytande över upplägget eller innehållet. Leverantörer av *Akademikerspåret Korta vägen*, som inte är lärosäten, kan alltså helt välja bort lärosätenas kvalitativa utbildningstjänster utan att det minskar deras konkurrensfördelar.

Förordningen (2017:206) har öppnat upp för att uppdragsutbildning ska kunna användas av andra än offentliga beställare också för utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl. Det är positivt för flera grupper men förordningen bör ytterligare utvecklas för att stödja en förenklad upphandling rörande de behörighets- och/eller poänggivande utbildning som endast kan ges av lärosätena.

Utredningar under arbetsperioden

SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor har i sig inte varit ett forum för att lämna remissvar, men arbetsgruppen har under utredningstiden aktivt deltagit i diskussioner och i några fall har även utredarna bjödits in till dialog.

SOU 2017:20 Tillträde för nybörjare - ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning

SOU 2018:22 Ett ordnat mottagande - gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande

SOU 2018:29 Validering i högskolan - för tillgodoräknande och livslångt lärande

Dir 2018:73 En sfi och vuxenutbildning av högre kvalitet (pågående)

SOU 2018:78 Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige

SOU 2019:18 För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering - modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål

MYH 2018/3838 SUHF 0040-18 ISBN 978-91-88619-68-6 Ökad rörlighet mellan yrkeshögskoleutbildning och högskoleutbildning

SOU 2019:3 Effektivt, tydligt och träffsäkert - det statliga åtagande för framtidens arbetsmarknad

Arbetsförmedlingen Diarienummer Af-2019/0021 5123 Vissa förutsättningar inför reformeringen av Arbetsförmedlingen

APPENDIX

I. Deltagare i arbetsgruppen 2016-2019

I arbetsgruppen har ingått representanter från lärosäten, studenter, och företrädare för departement, regioner och relevanta myndigheter som Universitets- och högskolerådet, Arbetsförmedlingen samt Myndigheten för yrkeshögskolan.

Ordförande för arbetsgruppen har varit Cecilia Christersson från Malmö universitet (fram till den 31 dec 2017 Malmö högskola).

Ledamöter för perioden 2016-03-18 till 2019-12-31 har varit (i bokstavsordning)

Maria Andersson, valideringssamordnare, Malmö högskola (2016-2017)

Veronica Brodén Gyberg, universitetslektor och flyktingsamordnare, Linköpings universitet (2016-2017)

Ahmed Cherif, Sveriges förenade studentkårer, SFS (2018)

Cecilia Christersson, vicerektor, Malmö universitet (tidigare prorektor Malmö högskola), ordförande (2016-2019)

Josefin Claesson, Kommittésekreterare Valideringsdelegationen, Regeringskansliet (2016)

Linda Gerén, utredare, SUHF (2017-2019)

Marianne Granfelt, generalsekreterare, SUHF (2016)

Johan Gärdebo, Sveriges förenade studentkårer, SFS (2016-2017)

Johanna Hargö, samverkanskoordinator, Stockholms universitet (2018-2019)

Joel Hellstrand, utredare, Arbetsförmedlingen (2016-2018)

Martin Hellström, rektor, Högskolan Väst (2016)

Marita Hilliges, generalsekreterare, SUHF (2017)

Andreas Hällund, utredare, Arbetsförmedlingen (2019)

Helena Hölerman, integrationsutvecklare vid Länsstyrelsen i Skåne (2016)

Helena Iacobaeus, Linköpings universitet (2018-2019)

Ulf Ivarsson, internationell strateg, Högskolan i Halmstad (2016-2017)

Bo-Anders Jönsson, vicerektor, Lunds universitet (2016-2019)

Malin Jönsson, utredare vid Avdelningen för bedömning av utländsk utbildning, UHR (2016-2019)

Fredrika Lagergren Wahlin, Göteborgs universitet (2018-2019)

Elin Landell, Kanslichef Valideringsdelegationen, regeringskansliet (2017-2019)

Ann-Charlotte Larsson, Linnéuniversitetet (2018-2019)

Daniel Lindblom, vice ordförande, Sveriges förenade studentkårer, SFS (2019)

Helena Lindholm, rektorsråd (tidigare prorektor), Göteborgs universitet (2016-2017)

Silje Lundgren, Linköpings universitet (enstaka gång – tas ej med?)

Pär Sellberg, nationell samordnare för validering, Myndigheten för yrkeshögskolan (2016)

Anders Söderholm, generalsekreterare, SUHF (2016-2017)

Jan Theliander, prorektor, Högskolan Väst (2016-2019)

Katja Tollmar Grillner, dekanus, Kungliga Tekniska högskolan (2016-2019)

Elis Wibacke, Sveriges förenade studentkårer, SFS (2019)

Ulrika Åstrand, Linköpings universitet (enstaka gång – tas ej med?)

Susanna Öhman, dekan, Mittuniversitet universitet samt därefter akademichef vid Högskolan i Halmstad (2016-2019)

II. Möten

Arbetsgruppen har under de fyra år den verkat haft följande arbetsmöten:

2016: 18 mars, 23 maj, 16 augusti, 30 september och 25 november

2017: 25 januari, 27 mars, 5 maj, 12 juni, 28 augusti, 25 september, 16 oktober, 13 november och 14 december.

2018: 23 februari, 20 april, 5 juni, 4 september, 15 oktober och 12 november.

2019: 23 januari, 4 mars, 3 juni, 23 september, 4 november och 27 november.

III. Konferenser och nätverksträffar

SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor har varit huvudarrangör för en nationell och en internationell konferens, deltagit i konferenser samt anordnat flera nätverksträffar och erfarenhetsutbyten.

Nationell konferens

- En högskola för alla – om nyanländas inkludering / Towards a Global and Inclusive University Community. Konferensen ägde rum i Stockholm den 27 november 2017 och hade ca 100 deltagare (Linda kollar upp). Inbjudna talare var bland andra Pieter Bevelander från Malmö högskola, Rebecca E Murray från University of Sheffield,, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, Adnan Abdul Ghani från Support Group Network och Agneta Bladh, regeringens särskilda utredare. (Bilaga 1 – Konferensrapport)

Internationell konferens

- *European seminar on refugees supporting diversity, inclusion and democracy.* Medarrangörer i denna konferens var The Support Group Network, Institut Français de Suède och Högskolan Väst. Konferensen ägde rum på Restad Gård, Vänersborg den 26 november 2018 och hade ca XXX deltagare (Linda kollar upp). Medverkade gjorde bland andra Inam Alghoul och Ragheb Aljaoor från Support Group Network, Martin Hellström, rektor för Högskolan Väst, Wafa Triek från French ENIC-Naric, Katarina Mozetič från Oslo universitet, Mathieu Schneider, rektor för University of Strasbourg och Johanna Rasplus, Deputy Head of the European Projects, Campus France.

Nätverksmöten och erfarenhetsutbyten

- Möte om lärosätenas aktiviteter för nyanlända genomfördes på KTH den 8 februari 2016. Mötet var ett nätverksmöte för lärosätenas utsedda kontaktpersoner för flyktingfrågor samt ett uppstartsmöte för SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor.
- Erfarenhetsutbyte kompletterande utbildning I för personer med utländsk examen genomfördes på Karolinska Institutet den 9 juni 2017.
- Erfarenhetsutbyte om kompletterande utbildningar II - en dag för lärosäten och berörda aktörer att utbyta erfarenheter och blicka framåt kring arbetet med kompletterande utbildning för personer med utländsk examen. Erfarenhetsutbytet genomfördes på Karolinska Institutet den 14 mars 2019.

SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor medverkat vid två konferenser som Universitets- och högskolerådet har anordnat

- Högskoleutbildade på flykt - hur tar lärosäten emot dem? Konferensen genomfördes i Stockholm den 28 oktober 2016.
- Refugees impact on Bologna reform - Recognition of Prior Learning and inclusion in the light of increased migration. Konferensen genomfördes på Malmö universitet den 12-13 juni 2017.

IV. Särskilt inbjudna

30 september 2016:

Martin Olauzon, särskild utredare – Utredningen "Översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända" Dir. 2015:107

Andreas Kessling, statssekreterare Arbetsmarknadsdepartementet

2017:

Jörgen Tholin, särskild utredare – Utredningen "Ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning på grundnivå", <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2016/03/dir.-201624/>

27 november 2017:

Ylva Johansson, Arbetsmarknadsminister

Agneta Bladh, särskild utredare – Utredningen "Ökad internationalisering av universitet och högskolor" Dir. 2017:19

V. Dokument - Kartläggning av lärosätenas insatser kopplade till flyktingar och nyanlända (Bilaga 2)

https://www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/2016/kartlaggning-av-larosatenas-insatser-kopplade-till-flyktingar-och-nyanlanda.pdf

VI. Dokument - SUHF:s arbetsgrupp för flyktingfrågor – Ställningstagande (Bilaga 3)

VII. Dokument - SUHF:s skrivelse till regeringen (Bilaga 4)

<https://suhf.se/app/uploads/2019/07/Skrivelse-till-regeringen-om-nyanl%C3%A4ndas-inkludering-180627.pdf>

VIII. RAPPORT: Nationellt uppdrag för utvecklingen av validering – NUKUV-projektet 2019 (Bilaga 5)

Utveckling av validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande inom högre utbildning

Färdplan för öppen vetenskap

Dokument

--

Förslag

Förbunds församlingen tar del av informationen

Bakgrund

Per Dannetun, forskningsdirektör/bitr. universitetsdirektör, Linköpings universitet, ordförande i SUHF:s nationella forskningsdatagrupp (<https://suhf.se/arbetsgrupper/nationell-arbetsgrupp-for-forskningsdata/>), presenterar arbetet med att ta fram en färdplan för öppen vetenskap.

Genom SUHF:s samordningsgrupp för öppen vetenskap har den nationella arbetsgruppen för forskningsdata fått i uppdrag att formulera en nationell färdplan för öppen vetenskap.

SUHF:s nationella färdplan för öppen vetenskap syftar till att formulera hur lärosätena behöver påskynda arbetet med öppen tillgång till data och publikationer. Målsättningen är att skapa förbättrade möjligheter för lärosätena och andra berörda aktörer att samordna sig i frågor av gemensam karaktär, uppmuntra till utökad samverkan och gemensamt skapa förutsättningar för att forskare vid svenska lärosäten, oberoende av lärosätetillhörighet, har likartade möjligheter till tjänster och stöd i övergången till ett öppet vetenskapssystem.

Studentsituationen under pandemin

Dokument

--

Förslag

Förbunds församlingen tar del av informationen

Bakgrund

Med anledning av den dramatiskt förändrade situationen för landets studenter pga pandemin och dess restriktioner, vill vi skaffa oss en bild av hur detta har påverkat studenternas studier och mående.

Följande personer har bjudits in för att belysa frågan ur olika perspektiv:

Anders Söderholm, UKÄ (se även UKÄ:s uppdrag att utvärdera konsekvenser av Covid-19, <https://www.uka.se/om-oss/aktuellt/nyheter/2020-06-30-uka-far-i-uppdrag-att-utvardera-konsekvenser-av-covid-19.html>),

Agneta Marell, JU, ordförande i Expertgruppen för internationaliseringsfrågor,

Johanna Adami, SHH (se även preprint från en studie som Sophiahemmet deltar i, <https://www.researchsquare.com/article/rs-70620/v1>),

Linn Svärd, SFS.

Rapport från SUHF:s arbetsgrupp för högskolepedagogik och lärande.

Bakgrund

SUHF har under lång tid hanterat frågor om pedagogik och lärande i högre utbildning genom tillfälliga arbetsgrupper. Sådana grupper har verkat under en tid för att hantera en eller flera specifika frågor inom dess arbetsområde. Ofta har arbetsgrupperna under arbetet sammanställt material, lagt fram förslag till åtgärder och stött på andra närliggande frågor som sektorn skulle ha nytta av att belysa. När dessa arbetsgrupper har avslutat sina uppdrag och överlämnat sina resultat, ofta i form av rapporter, har det i flera fall saknats en gruppering för att ta hand om resultaten och arbeta vidare med materialet. Tillsammans med ett upplevt behov av långsiktighet och kontinuerlig bevakning av det högskolepedagogiska området utgör detta bakgrunden till att SUHF tillsatte en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utforska behovet av en mer permanent arbetsgrupp för högskolepedagogik och lärande 2019-2020.

Uppdrag (Presidiebeslut 18 december 2018)

Arbetsgruppen har i uppdrag att utforska behovet av en mer permanent *arbetsgrupp för högskolepedagogik och lärande*. Om man kommer fram till att behovet och nyttan finns så ska man föreslå uppdrag och sammansättning för en sådan arbetsgrupp. I det utforskande uppdraget bör man bland annat inkludera

- Högskolepedagogiska frågor (inklusive UKÄ:s regeringsuppdrag att följa upp det pedagogiska utvecklingsarbetet på universitet och högskolor)
- Meriteringsfrågor
- Om det finns frågor att gå vidare med från de tidigare arbetsgrupperna för
  - Betygsfrågor
  - Framtidens lärandemiljöer
  - Översyn av rekommendation om mål för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning.
  - Engagemang i NU-konferenserna.

Initiativ som kan innebära kostnader för SUHF ska stämmas av med presidiet.

Sammansättning:

Till ledamöter för perioden 2019-01-01 till 2020-12-31 utses
Birgitta Bergvall-Kåreborn, rektor Luleå tekniska universitet, ordförande
Klara Bolander Laksov, professor, Stockholms universitet, verkställande ledamot
Nils Ekedahl, prorektor Södertörns högskola
Lars Geschwind, professor, Kungl. Tekniska högskolan
Henrick Gyllberg, högskoledirektör Blekinge tekniska högskola
Per-Henrik Holgersson, akademichef Kungl. Musikhögskolan
Pernilla Nilsson, prorektor Högskolan i Halmstad
Mette Sandoff, vicerektor Göteborgs universitet
Linda Gerén, utredare SUHF
Simon Edström, ordförande SFS

Arbetsprocess för uppdragets genomförande

Arbetsgruppen för högskolepedagogik och lärande har regelbundet träffats både fysiskt, på SUHFs kansli, KTH och KMH (6 möten), och via Zoom (6 möten). Arbetsgruppen började med att undersöka frågan om behovet av en permanent grupp, fr o m nu kallad 'expertgrupp', därefter gick vi vidare och diskuterade uppdrag och sammansättning. Arbetsgruppen har haft ett möte med en särskilt inbjuden gäst (Michael Gaebel, Director of Higher Education Policy Unit, European University Association) och gjort internationella utblickar genom att ta del av andra motsvarande organisationers information på nätet. Arbetsgruppen har också vid tre tillfällen haft möten med Hedda Söderlundh, från Södertörns högskola, där hon har berättat om progressionen och planeringen av NU-konferensen 2020.

Vid två tillfällen har arbetsgruppen samarbetat med UKÄ för att inhämta synpunkter ifrån ett bredare underlag. Vid den virtuella konferens som UKÄ genomförde den 27 september 2019 bidrog gruppen med en av de parallella sessionerna med syfte att ta in synpunkter på gruppens arbete hittills. Arbetsgruppen samarbetade också med UKÄ kring planeringen och genomförandet av den virtuella 'överlämningskonferens' som genomfördes den 6 mars som ett samarrangemang mellan UKÄ och SUHF.

Behovet av en expertgrupp för högskolepedagogik och lärande

Frågan har undersökts på flera sätt. Arbetsgruppen har identifierat följande behov som kan motivera en permanent expertgrupp för högskolepedagogik och lärande:

1. Behov av *samordning mellan lärosätena* kring högskolepedagogiska frågor.
2. Behov av *kontinuitet, långsiktighet och uppföljning* av tidigare arbetsgruppers rekommendationer.
3. Behov av en *gemensam överblick över fältet* vad gäller högskolepedagogisk kunskap som kan ge lärosätenas ledningar råd och stöd i att fatta beslut vad gäller verksamheten.
4. Behov av *gemensamma rekommendationer och ramverk* kring högskolepedagogiska frågor. UKÄ har t ex utpekat behovet av en nationell strategi för högskolepedagogisk utveckling.
5. Behovet av *diskussioner kring högskolepedagogikens roll* i relation till andra frågor såsom utbildningskvalitet, digitalisering, livslångt lärande och breddad deltagande.

Nedan följer en genomgång av ovanstående behov, som diskuterats internt inom gruppen, med inbjudna gäster, vid de virtuella konferenserna och som resultat av att ha läst tidigare SUHF-rapporter samt genomfört en översyn av uppdragsbeskrivningarna för SUHFs övriga arbetsgrupper.

1. Samordning mellan lärosätena

Genom att läsa igenom uppdragsbeskrivningarna för SUHFs existerande arbetsgrupper framkommer att högskolepedagogiska frågor inte är i fokus hos någon av grupperna. Samordning mellan lärosätena vad gäller det högskolepedagogiska området saknas. Ett flertal arbetsgrupper inom SUHF behandlar frågor som angränsar till högskolepedagogiska frågor. Exempel på sådana grupper är:

- a) Arbetsgruppen för etikfrågor och oredlighet, som dock fokuserar på forskning snarare än utbildning. Etikfrågor och fusk är viktiga områden även för

utbildningsområdet för att säkerställa både rättssäkerhet och kvalitet. Från ett pedagogiskt perspektiv kan det inkludera spörsmål om hur oredlighet och plagiering kan hanteras med hjälp av pedagogisk design och utformning av examinationsuppgifter.

- b) Arbetsgruppen för digitalisering, som har ett brett fokus men inte särskilt täcker in digitaliseringens relation till pedagogiska frågor om design, innovation och utveckling. Omställningen till flexibel utbildning på grund av Covid-19 har aktualiserat detta behov, men också behovet av att samla lärdomar och goda exempel för att underlätta en omställning på individ- och lärosätetsnivå.

Vissa grupper inom SUHF skulle vara självklara samarbetspartners för en högskolepedagogisk grupp. Specifikt rör detta (förutom ovanstående grupper) arbetsgruppen för internationaliseringsfrågor, expertgruppen för kvalitetsfrågor, expertgruppen för samverkan och arbetsgruppen för lärarutbildningen.

Genom att etablera en expertgrupp med fokus på högskolepedagogiska frågor finns möjlighet till samordning, samarbete och överblick som minskar risken att viktiga frågor tappas eller prioriteras bort. Utifrån ovanstående resonemang om samordning ser vi att en permanent expertgrupp skulle ge stabilitet och kontinuitet som behövs för att kunna bevaka, driva och utveckla frågor av högskolepedagogisk karaktär och arbeta för spridning och lärande inom sektorn. En expertgrupp skulle även markera vikten av de högskolepedagogiska frågorna generellt inom sektorn och möjliggöra att de högskolepedagogiska frågorna synliggörs i relation till andra arbets- och expertgrupper.

1.1 Samarbete nationellt och internationellt

I dagsläget sker det huvudsakliga samarbetet vad gäller högskolepedagogiska frågor genom engagemang av individer i flera olika frivilliga organisationer t ex: Swednet, ITHU, SULF, SFS. Huvuddelen av dessa individer arbetar med pedagogisk utveckling inom ramen för ordinarie tjänst vid sitt lärosätes pedagogiska utvecklingsenhet i varierad omfattning och utifrån olika förutsättningar och villkor. Vid en del lärosäten har dessa personer akademiska tjänster som lektor, adjunkt eller professor, och vid andra lärosäten är de anställda som TA-personal. Medlemmarna i flera av dessa organisationer representerar ofta eldsjälar och är ojämnt distribuerade i lärosätesorganisationen både vad gäller relation till lärosätets ledning och spridning på fakultets-/ institutionsnivå. Det ser också väldigt olika ut vad gäller deras involvering i verksamhetsbeslutsprocesser vid universitet och högskolor.

Det finns en risk att pedagogiskt utvecklingsarbete ses som ett 'intresse' som står i kontrast mot, eller inte är integrerat med den övriga verksamheten istället för att betraktas som en självklar delmängd av verksamheten (något som också framkommer i UKÄ:s rapport när det gäller hur man ser på kvalitetsarbete och pedagogiskt utvecklingsarbete). Samtidigt har det blivit allt vanligare vid svenska lärosäten med ledningspositioner som t ex prorektor, vicerektor, dekaner med särskilt ansvar för utbildningsfrågor. I dagsläget finns inget naturligt formellt forum för dessa personer även om de i hög grad träffas och samarbetar genom andra formella forum. Det bör ligga i sektorns intresse att ledningspersoner med ansvar för utbildningarnas kvalitet och utveckling får stöd i, och samarbetar nationellt när det gäller arbetet med frågor som är särskilt utmanande och att lärosätena tar del av varandras goda exempel. Här kan en expertgrupp spela en viktig roll genom de frågor och

arbetssätt som beskrivs i detta dokument och på så sätt stärka det akademiska ledarskapet. Ledarskapsutbildningar och konferenser är ett sätt att arbeta med denna fråga.

Internationellt finns flera organisationer, EUA, Bologna Europé, OECD etc. som arbetar med högskolepedagogiska frågor. I dagsläget finns ingen annan naturlig svensk samarbetspartner än SUHF, som hittills inte har haft någon kontinuerlig grupp som specialiserat sig på frågorna och därmed kunna bistå SUHFs presidium i de internationella diskussionerna. Ytterligare ett motiv för en permanent expertgruppen är att den skulle kunna utgöra det stödet.

1.2 NU-konferensen

NU-konferensen genomförs vartannat år. Den genomfördes första gången 2008 i Kalmar och för första gången i SUHFs regi 2010 vid Stockholms universitet (För en lista på lärosäten som hittills organiserat NU-konferensen samt teman se bilaga 1). Därefter har den roterat mellan olika regioner och lärosäten. Varje nytt team som organiserat konferensen har på många sätt börjat från scratch när det gäller organisation, kommunikation etc. Naturligtvis har det funnits informella kontakter mellan organisatörer, men inte något formaliserat uppdrag att ta vara på erfarenheter och arbeta vidare med områden som identifierats som svåra att hantera. Även om SUHF formellt har varit 'värd' för konferensen har SUHF inte haft något inflytande över något annat än att se till att stafettpinnen lämnats över till nästa organisatörer. Detta har dock upplevts ske ad hoc-artat och med alltför kort framförhållning enligt konferensorganisatörerna, som önskar en bättre dialog med SUHF. En expertgrupp för högskolepedagogiska frågor skulle kunna arbeta fram en rutin och stöd samt fungera som samtalspartner för NU-konferensorganisatörer samt vara en samtalspartner under processens gång.

2. Kontinuitet, långsiktighet och uppföljning

SUHF har tidigare undersökt ett flertal olika delområden med koppling till högskolepedagogik genom att sätta samman tidsbegränsade arbetsgrupper. Deras fokus har varit på lärandemiljöer, ledarskap och kvalitet i högre utbildning, behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning, och betyg. Från de rapporter som dessa arbetsgrupper levererat framkommer ett flertal rekommendationer av olika karaktär, men också identifiering av ytterligare områden som skulle behöva belysas eller hanteras (se bilaga 2: Utdrag ur SUHF-rapporter). I dagsläget saknar SUHF samlad kunskap om dess effekter och hur dessa rekommendationer tagits vidare på lärosätetsnivå. Det har inte heller funnits en tydlig strategi för hur och av vem de frågorna som vidare skulle behöva belysas ska tas om hand.

Rapporter som är eller skulle kunna vara av stort värde som kunskapsbas nationellt skrivs även på lärosätetsnivå. Så uppdrog till Göteborgs universitet åt Katarina Winka att kartlägga pedagogiska meriteringsmodeller i Sverige. Just denna rapport har fått ganska stor nationell spridning, vilket är väldigt positivt och visar på lärosätets egna ansvar och drivkraft i pedagogiska utvecklingsfrågor. Det som riskerar att tappas bort är dock den fortsatta diskussionen och kunskapsutbytet inom detta viktiga område mellan lärosätena.

I samband med UKÄ:s virtuella konferens den 27 september 2019 ställde vi frågan till deltagarna om vilken roll a) rapporter som skrivs av olika myndigheter, b) NU-konferensen

och c) lokala konferenser vid lärosätena, spelar för den högskolepedagogiska utvecklingen. Resultatet från de 57 personerna som svarade var att rapporter spelar minst roll, men ändå viss roll (3,4 på en skala från 1-5). Lokala konferenser spelar störst roll (3,8) och NU-konferensen nästan lika stor roll (3,7).

Andra resurser som identifierades som viktiga som kunskapsbas för att påverka pedagogisk utveckling på lärosätetsnivå var:

- Högskolepedagogiska centrum/enheter och aktiviteter som drivs därifrån
- Nätverk och forum för delande med regelbundna träffar
- Att ledningen avsätter tid och resurser för utveckling som är möjliga att söka
- Incitamentstrukturer för pedagogisk meritering
- Nationella direktiv och uppföljning
- Studenterna
- Nationellt kunskapscentrum för högre utbildning och forskning

Det som framkommer från vårt underlag är att rapporter som skrivits av SUHF:s temporära arbetsgrupper i dagsläget har haft svårt att nå ut och komma till nytta i lärosätens arbete. En expertgrupp kan bidra till ett informationsutbyte och även bidra med kunskaps- och erfarenhetsspridning.

3. Gemensam överblick över fältet

Det har återkommande påpekats att det finns ett behov av fördjupad forskningsbaserad kunskap inom högskolepedagogik i Sverige. Det är inte SUHF:s ansvar att bedriva sådan forskning och SUHF kan heller inte finansiera sådan forskning. Däremot skulle en permanent expertgrupp kunna bidra till att skapa gemensam överblick över fältet och identifiera kunskapsluckor som är relevanta ur ett lednings- och verksamhetsperspektiv av högre utbildning, på nationell nivå och/eller flertalet lärosäten. Expertgruppen kan sedan ge uppdrag till enskilda personer eller arbetsgrupper att genomföra genomlysningar av särskilda områden. Expertgruppen kan också i dialog med andra aktörer inom högre utbildning driva frågor som rör de behov som identifierats.

Arbetsgruppen har identifierat två huvudområden där mer högskolepedagogisk kunskap behövs för att högre utbildning ska bedrivas på ett mer forskningsbaserat, strategiskt och förhoppningsvis effektivt sätt när det gäller de mål som är formulerade för högre utbildning.

Det första området rör frågor om studenters väg genom högskoleutbildningar. Det handlar om frågor kring rekrytering, avhopp och genomströmning och hur pedagogiken kan påverka dessa faktorer. Det handlar även om frågor kring det livslånga lärandet och dess konsekvenser för lärosäten och inte minst de undervisande lärarna.

Det andra området rör utbildningarnas förutsättningar, organisation och design. Både frågor som lärosäten brottats med under längre tid, som effektiva lärprocesser och examination, och frågor som ökat i aktualitet på senare tid, som digitalisering, fusk och plagiat, psykisk hälsa och psykisk och fysisk lärandemiljö, inkluderas här. För detaljerad lista över frågor som arbetsgruppen identifierat (bilaga 3).

4. Gemensamma rekommendationer och ramverk

I takt med utvecklingen i samhället är personal och studenter vid svenska lärosäten alltmer mobila. Digitaliseringen ställer både krav på, och möjliggör lösningar med tjänster vid flera lärosäten för en och samma person, utbyten mellan lärosäten och universitetsövergripande samarbeten kring utbildningar. Lärosäten tar intryck av varandra, samtidigt som man odlar sin särart. Idag finns på många högskolepedagogiska områden en otydlighet och upplevd svårighet att få överblick över de rekommendationer och ramverk som gäller på det högskolepedagogiska området och ett behov av kalibrering och eller tydlighet.

Med bas i den kunskap som genererats genom forskning i högskolepedagogik, erfarenheter som gjorts av enskilda eller flera lärosäten, och genomlysningar som genomförts av SUHF:s expert- och arbetsgrupper hittills finns möjligheter att formulera gemensamma rekommendationer eller ramverk i angelägna frågor. Detta för att underlätta kommunikation och spridning av god praktik inom sektorn, men också så att sektorn själv ska kunna ta ett ledarskap i fråga om prioriterade frågor. Så har t ex under 2020 UKÄ efterfrågat en nationell strategi för högskolepedagogisk utveckling. En expertgrupp skulle kunna få i uppdrag att ta fram en motsvarande strategi.

En expertgrupp har också möjlighet att fånga upp kunskap om problem och utmaningar inom högskolepedagogisk utveckling som finns nationellt för att vidareförmedla till lärosätena, men också till andra aktörer vid behov. Dessutom kan en expertgrupp bidra till spridande av kunskap som genereras lokalt i t ex rapporter och analyser så att de kommer fler lärosäten till del.

5. Diskussioner kring högskolepedagogikens roll relativt andra områden

Det finns inga givna gränser för vilka frågor som enbart hör till en eller annan expertgrupp. Snarare kan många frågor ha betydelse samtidigt för flera olika områden. Arbetsgruppen har identifierat ett behov av att uppmärksamma och diskutera högskolepedagogikens roll relativt andra områden när det gäller utbildningskvalitet, digitalisering, livslångt lärande och breddat deltagande. Genom en expertgrupp kan plattformar för samverkan och dialog som högskolepedagogiskt relevanta frågor inom SUHF:s organisation skapas och underlättas. NU-konferensen är ett exempel på där detta kan ske, men samverkan bör också ske med andra arbetsgrupper inom SUHF, andra aktörer inom det högskolepedagogiska området, och genom att t ex skapa möten och aktiviteter med särskilda teman.

Genom att samla högskolepedagogisk kunskap inom en expertgrupp möjliggörs också att SUHF:s presidium och styrelse kan få stöd i särskilda frågor då expertgruppen kan få uppdrag att bereda frågor inför beslut.

Sammanfattning

Arbetsgruppen för högskolepedagogik och lärande har identifierat fem behov som skulle kunna tillgodoses genom inrättandet av en expertgrupp för högskolepedagogiska frågor. Genom att införa en expertgrupp tydliggörs att sektorn tar ledarskap i frågan om den högskolepedagogiska verksamheten och därmed blir en tydlig aktör i relation till andra

aktörer inom fältet (SFS, Swednet, ITHU, UKÄ mfl) samtidigt som de högskolepedagogiska frågorna synliggörs i relation till andra arbets- och expertgrupper.

Utifrån ovanstående behovsbeskrivning och motiv, föreslår arbetsgruppen att SUHF inrättar en expertgrupp med en uppdragsbeskrivning som föreslås innehålla följande dimensioner:

- Bidra till att samla och sprida relevant forskningsbaserad kunskap i högskolepedagogiska frågor
- Identifiera behov av kunskapsutveckling inom särskilda områden av relevans för expertgruppens område och uppdra åt personer/grupper att ta fram underlag
- Skapa kontinuitet och uppföljning genom att sprida kunskap från rapporter och utredningar nationellt för att underlätta lärande.
- Utgöra ett forum för samtal och samarbete mellan ledningsrepresentanter och representanter för pedagogiska utvecklare för att identifiera utmaningar, samarbeta kring lösningar, samt lyfta fram goda exempel och resultat av hur man vid olika lärosäten arbetat för att hantera dessa.
- Utgöra svensk sektorsgemensam samarbetspartner för internationella organisationer inom det högskolepedagogiska området
- Ansvara för att etablera rutiner kring utseende av organisatörer för NU-konferensen, uppföljning och överlämning mellan konferensorganisatörer.
- Bereda frågor av högskolepedagogisk karaktär till SUHFs styrelse
- Bidra i utbildningar arrangerade av SUHF

Expertgruppens sammansättning

Arbetsgruppen föreslår att expertgruppens sammansättning bör inkludera representanter för rektorsnivå, högskolepedagogisk forskning, högskolepedagogisk utvecklingsverksamhet, studenter, vicerektorer/ dekaner med utbildningsansvar, och även representanter för andra expertgrupper.

Förslag att expertgruppen består av följande funktioner:

- 1-2 rektorer
- 2-3 vicerektorer/ dekaner med utbildningsansvar
- 1-2 studentrepresentant från SFS
- 2-4 personer med högskolepedagogisk forskningskompetens
- 2-3 högskolepedagogiskt utvecklings-verksamma
- 1 förvaltningschef
- 1 från SUHF:s kansli

Bilaga 1: Tidigare NU-konferenser med organiserande lärosäten och teman

År	Lärosäten som planerade (*ansvarigt lärosäte)	Tema
2008	Kalmar högskola*, Lunds universitet, BTH, Högskolan i Kristianstad, Växjö högskola	Lärande i en ny tid
2010	Stockholms universitet*, KTH, KI, Uppsala universitet, Handelshögskolan	Dialog för lärande
2012	Göteborgs universitet* och Chalmers tekniska högskola, högskolorna i Borås, Halmstad, jönköping och Skövde, Högskolan Väst samt Karlstads universitet.	Gränslöst lärande
2014	Umeå universitet*, Luleå Tekniska universitet, Mittuniversitetet, Skogsvetenskapliga fakulteten vid SLU	Flertal teman
2016	Malmö universitet*, Lunds universitet, Högskolan i Halmstad, SLU, Högskolan i Kristianstad	Högskolan i samhället – samhället i högskolan
2018	Mälardalens högskola*, Linköpings universitet, Örebro universitet	Det akademiska lärarskapet
2020	Campus Flemingsberg: Södertörns högskola*, Karolinska Institutet, KTH, Röda korset, Stockholms musikpedagogiska institut.	Hållbart lärande

Bilaga 2: Utdrag ur SUHF-rapporter

Rapporten 'Högskolepedagogisk utbildning och pedagogisk meritering'

1. Högskolepedagogisk utbildning bör anordnas så att den uppfyller SUHFs rekommendationer
2. Starta nationell samverkan kring karriärfrågor från ett pedagogiskt perspektiv
3. Undersök hur de retroaktiva kraven på pedagogisk utbildning följs upp och hur motsvarandebedömningar utförs
4. Bygg en nationell infrastruktur för bedömarkompetens
5. Lärosäten bör få ett uppdrag att redovisa sitt arbete med pedagogisk utveckling
6. Staten och lärosätena bör ta ett ökat ansvar för finansiering av forskning som ligger till grund för universitetets och högskolors högskolepedagogiska verksamhet.

Rapport 'Framtidens lärandemiljöer'

1. Etablera lärandemiljö som ett inkluderande begrepp i verksamheten
2. Skapa ett sammanhållet ansvar för lärandemiljöutvecklingen
3. Fortsätt inkludera många parter i utvecklingsprojekt
4. Relatera lärandemiljöarbetet till den övergripande pedagogiska utvecklingen

5. Problematiska indelning i "undervisning" och "självstudier", liksom "formella" och "informella" miljöer.
6. Stödfunktioner driver utvecklingen.

Rapporten 'Ledning för kvalitet i undervisning och lärande på grundnivå och avancerad nivå'

1. Sträva efter att skapa en kultur vid lärosätet som uppmuntrar och möjliggör pedagogisk innovation och nytänkande samt en ständigt pågående dialog om utbildningsutveckling mellan utbildningsansvariga, lärare, annan personal och studenter.
2. Skapa incitamentstrukturer som stimulerar lärare att lägga tid på att utveckla sin pedagogiska skicklighet – såväl som sitt ämneskunnande – inbegripet ett vetenskapligt förhållningssätt till undervisning och lärande.
3. Lägg resurser på rätt saker, dvs. på sådant som bidrar till studenternas lärande, som skickliga lärare, personalutveckling och stöd för utbildningsutveckling.

Rapporten 'Betyg i högre utbildning'

1. Det bör utredas vidare om svensk högskola bör införa en modell för att få fram ett examensbetyg genom ett meritvärde för hel utbildning i syfte att underlätta betygens kommunikativa funktion gentemot framför allt internationell utbildning och arbetsmarknad.
2. SUHF bör verka för att betygsstatistik årligen följs upp på nationell nivå som inkluderar samtliga lärosäten i svensk högre utbildning. Det kan genomföras av en arbetsgrupp inom SUHF:s ram eller genom att en annan organisation får det uppdraget (t ex Ladok-konsortiet, UHR eller UKÄ)
3. En pilotstudie bör genomföras baserad på föreliggande rapport för att jämföra betygssättningen inom vissa ämnen/ ämnesområden vid olika lärosäten. Det finns resultat från Ladok-underlaget som skulle behöva utredas närmare och korreleras till om givande faktorer, t ex studenters betyg vid antagning.
4. SUHF bör anordna forum för diskussion om betygssystem och betygssättning i svensk högskola under 2016 i samverkan med SFS. Relevanta aspekter är användningen av betygsskalor, målrelaterad bedömning, betygskriteriers roll för rättssäker examination, och arbetsmarknadens behov. För att nå viktiga målgrupper kan konferensen NU2016 och SUHF:s program i Almedalen vara lämpliga sammanhang för sådana diskussioner.

Bilaga 3: Angelägna högskolepedagogiska områden identifierade av arbetsgruppen att belysa.

Frågor om studenters väg genom högskoleutbildningar

- Hur ska pedagogiken/lärosätena hantera att så många studenter hoppar av eller inte blir klara? Ungdomar är inte längre vana att fatta långsiktiga beslut i god tid. Bör vi anpassa oss till detta? Hur?
- Vilka är morgondagens studenter? Gymnasiet har förändrats mycket och studenterna kommer in med nya förhållningssätt till utbildning. Synen på och kännedom om betygskriterier är en sådan fråga. Hur ser studenternas beteenden och intressen ut om tio år?

- Studenter går in och ut ur utbildning i högre grad. Med hjälp av öppen utbildning och behovet av livslångt lärande blir detta troligen ännu större. Vad innebär det för högskolan? För lärarrollen?

Frågor om utbildningarnas organisation och design

- Vilka konsekvenser skulle det ha om lärosätena tänkte på lärande istället för utbildning?
- Frågor kring oredlighet, fusk och plagiat, disciplinärenden och påföljder i relation till undervisning och examination.
- Konsekvenser, styrkor och svagheter i blended learning. Hur ska digitala hjälpmedel användas för att ge bäst pedagogisk nytta?
- Psykisk ohälsa bland studenter är en aktuell fråga. Hur påverkas detta av vår pedagogik. Finns det bättre och sämre miljöer? Hur kan det motverkas genom kursdesign?
- Långsiktigt har lärarrollen inom högskolan förändrats mycket över tid. Vilka konsekvenser ger detta? Mer styrt och strukturerat med både för- och nackdelar.
- Pedagogiken och det konstnärliga. Hur ser undervisningsformer och dess alternativ ut inom det konstnärliga området och vad får det för konsekvenser?
- Hur implementerar man olika perspektiv i kursplaner för högskolepedagogiska kurser? Textgenusperspektiv och hållbarhet?
- Hur används resurser på kurser inom olika fakulteter och vad innebär det för utbildningen och studenterfarenheten?
- Vad vet vi om plagiering och disciplinärenden i relation till examinationsformer?